

Izročilo, ki zavezuje

V ponedeljek, 12. aprila 1982, so se v sejni dvorani M-Embe v Ljubljani sestali člani koordinacijskega odbora sindikata sozda Mercator, v dosedanjem in v novem sestavu, in opravili volilno programsko konferenco. Seji so prisostvovali vsi, ki so tudi sicer doslej spremljali delo tega odbora: sekretarka RO sindikata delavcev v trgovini, Mira Frolov, predsednik ObK ZS Ljubljana Vič-Rudnik, Janez Čebulj, in namestnik generalnega direktorja sozda, Vukadin Nedeljković. Sejo je vodil dosedanji predsednik odbora, Franc Škof.

Po pregledu uresničevanja sklepov prejšnjih sej je predsednik KO sindikata podal poročilo o oceno dela koordinacijskega odbora v preteklem mandatnem obdobju. V njem je posebej poudaril udeležbo tega odbora v utrjevanju sestavljenih organizacij združenega dela Mercator in pri usklajevanju skladnega razvoja vseh njenih OZD. Poročilo tovariša Škofa objavljamo na 2. strani te številke.

Vsebinsko poročilo je dopolnila članica KO sindikata, Vera Valant, s finančnim poročilom. Ugotovljeno je bilo, da je zelo veliko temeljnih in delovnih organizacij opustilo svojo dolžnost, ki sledi iz pripadnosti sindikalni organizaciji v istem sozdu, da namreč poravnajo prispevek za delo koordinacijskega odbora, to je en dinar na vsakega člana.

Namestnica predsednika, Suzana Modrijan, je podala programsko usmeritev za delo koordinacijskega odbora sindikata v novem mandatnem obdobju. Tudi to objavljamo na strani 2 te številke.

Po poročilih je predsednik KO Franc Škof povabil navzoče k razpravi.

Za obvladovanje obveščanja

Vodja centra za obveščanje v sozdu, Jaro Novak, je seznanil članice KO sindikata s pripravami oziroma predlogi, po katerih naj bi koordinacijski odbor prevzel večji vpliv in odgovornost za celovit sistem obveščanja v sozdu, v skladu z vlogo sindikata pri podružbljanju te dejavnosti posebnega družbenega pomena. S spremembami samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator naj bi bil namreč ustanovljen svet za obveščanje, v katerem naj bi bil širši interes zastopan preko koordinacijskega odbora sindikata kot enega dela sveta za obveščanje na ravni sozda. Drugi del novega družbenega organa pa naj bi predstavljali delavci, ki po delovnih nalogah skrbijo za obveščanje. To so ne le predstavnik tajništva organov samoupravljanja in uredništva časopisa, ampak tudi predstavnik centrov za AOP, razvojno-planske službe in kolegija Delovne skupnosti sozda.

K temu je tovariš Škof pristavil, da bi z vidika obveščanja morali bolj gojiti stalno povezanost med osnovnimi organizacijami in koordinacijskim odborom sindikata, vsaj po obveščanju z zapisniki o delu osnovnih organizacij. Ocenil je, da so akcije koordinacijskega odbora vendarle segle do osnovnih organizacij sindikata.

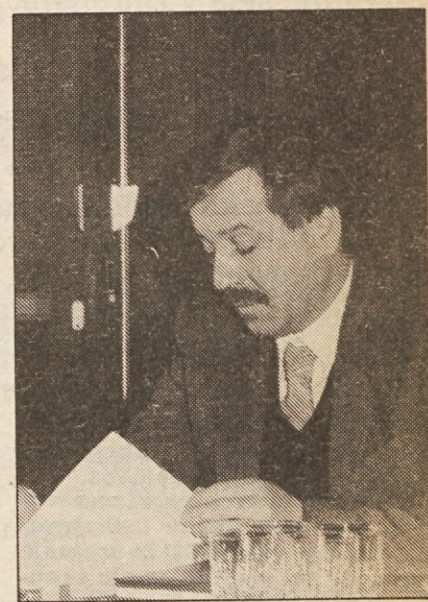
Marjan Gardišar povedal, da je njihov delavec v trgovini razočaran nad neučinkovitim dogovarjanjem na področju dohodkovnih odnosov, zaradi česar trgovina nima sredstev za svoj nadaljnji razvoj, kar pa od nje terjajo družbeno politične skupnosti. Tako so malo-prodajne trgovske organizacije nenehno med klavimom in nakovalom – med administriranjem družbenih organov in med potrošniki.

Tovariš Gradišar je terjal, da je treba vse tiste osnovne organizacije v sozdu, ki se izmikajo obveznostim, javno imenovati v časopisu Mercator, kar so podprli tudi drugi razpravljalci. V prisotnosti predsednika občinske konference in sekretarke republiškega odbora sindikata delavcev v trgovini, na katera je apeliral, da se organi sindikata bolj zavzamejo za položaj trgovine, je sklenil razpravo z ugo-

obdelano podlago za uveljavitev načela delitve po delu. Ta še ni izdelana.

Primerneje je, če se osredotočimo na en problem

V nadaljevanju svoje razprave je predsednik občinske konference omenil več nalog, ki jih ima koordinacijski odbor na področju so-

Jože Knavs, novi predsednik KOS. Foto Jože Rozman

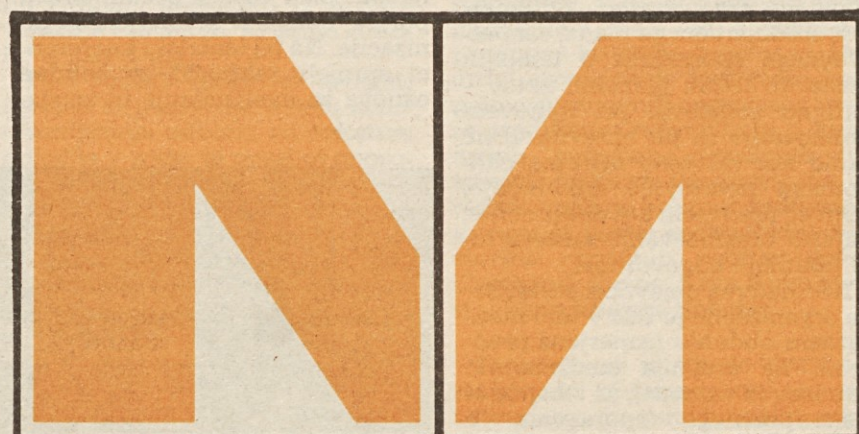
cialne politike, pri čemer pa je primerneje, da se koordinacijski odbori v posameznih panogah osredotočijo na obdelavo ene same, zanje ključne problematike, in ob njej poenotijo akcije vseh svojih osnovnih organizacij. Za to so problemske konference zelo primerne oblike in naj bi bile osnovna programska usmeritev koordinacijskega odbora.

Tovariš Čebulj je opozoril tudi na zaščitno vlogo sindikata na področju samoupravljanja, ki naj bi se v prihodnjem mandatu bolj učinkovito uveljavila.

Naloge sindikata v sestavljeni organizaciji

Namestnik generalnega direktorja sozda Mercator, Vukadin Nedeljković, je v prvem delu svojega prispevka k razpravi navedel več najbolj vidnih deležev koordinacijskega odbora sindikata pri kreiranju politike sozda v preteklem srednjeročnem planskem obdobju in nekaj najbolj vidnih uspehov tega sodelovanja na področju samoupravne organiziranosti, na področju investicij, na področju združevanja sredstev, na področju uveljavljanja v mednarodni menjava in na področju preskrbe občanov. Dobre izkušnje narekujejo, da koordinacijski odbor sodeluje pri že trasirani praksi. Pri tem naj bi v prihodnje dal več poudarka poslovnim disciplinam, finančni disciplini in splošni delovni disciplini. Spremljal naj bi izvajanje obveznosti, ki jih organizacije prevzamejo s sprejemom internih sporazumov in samoupravno sprejetih sklepov. KO naj bi spodbudil izdelavo enotnih meril pri ugotavljanju dohodka in meril za delitev

Nadaljevanje na strani 3

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

Leto XIX

Ljubljana, april 1982

št.: 4

O zastavljenem delavcu v maloprodajnih tozdih

Marjan Gradišar, dosedanji delegat iz tozda Preskrba v Trzinu je na začetku svoje razprave ugotovil, da se vloga osnovnih organizacij v OZD v zadnjem času krepi, to pa zaradi položaja, ki ga dobiva sindikat v težkih gospodarskih razmerah. Tudi do ravnih delovnih organizacij oziroma sindikalne konference ta problematika seže kot zelo živa, manj učinkovita pa je komunikacija med tem nivojem organiziranosti in koordinacijskim odborom na ravni sozda. Tudi vsi delegati iz delovnih organizacij v KO niso bili enako delavni.

V drugem delu svoje razprave je

točitvijo: dokler ne bo rešeno vprašanje položaja trgovskega delavca, bomo govorili o diskriminaciji trgovine kot panoge.

V razpravo je posegel predsednik občinske konference ZS v domicilni občini sozda Mercator, na Viču-Rudniku. S širšega družbenega konteksta je opredelil položaj in naloge sindikalne organizacije in drugih družbeno političnih organizacij, nakar se je lotil obravnave vprašanj, ki jih je odprl pred njim Marjan Gradišar. Tovariš Čebulj je ugotovil, da so v nezavidljivem družbeno ekonomskem položaju tudi delavci v več drugih panogah, pa tudi znotraj posameznih trgovskih dejavnosti niso razmere enake. Tu še čakamo strokovno

Mercatorjeva lepota v Čupriji je 19. aprila na stečaj odprla vrata – več o tem lahko preberete na 7. strani. Foto Branko Lepenič

Prazniku dela na rob

Delovni človek v časniku

Vzporedno s premiki v družbi v zadnjem obdobju se je družbena pozornost, kot je znano, močno usmerila k tako imenovanemu delovnemu človeku. To se je potem zelo avtomatično prenašalo k tisku, da popularizira itn. delovnega človeka, češ da so v časopisu pretirano prisotne strukture, forumi, da pa je premalo prisoten delovni človek kot tak.

Osebnostem to področje zelo skrbno spremljal, ker me je tudi samega silno zanimalo, saj smo v vsem jugoslovanskem tisku, v vseh komunikacijskih sredstvih tukaj stvari najbolj vulgarizirali. Morda v vizualnih še bolj kot v pisnih. Pozitivna potreba, da bi bili interesi, pozicija, konkretne in zgodovinske potrebe delovnih ljudi močnejše prisotne v javnem obveščanju kot faktor javnega in družbenega odločanja, ta pozitivna misel je postala neke vrste folkloren atribut. Zelo pogosto. Mi vsi smo začeli hitro dati mikrofone tako imenovanim delovnim ljudem, slikati tako imenovane delovne ljudi, jih vabiti na pogovore, ko nam je bilo že bolj ali manj pogosto vseeno, kaj se bo tam zgodilo, kaj bodo rekli. Na določen način smo opravili svojo dolžnost s tem, da smo delovnega človeka imeli. Nekoliko karikiram, ker mislim, da je bilo objektivno to nam ni ustvarilo dobrega vtisa niti pri teh ljudeh niti v politiki niti v družbenih premikih. Ne verjamem, da bi lahko rekli, da je vse, kar nekdo, ki fizično dela, kot se je večkrat vulgariziralo, reče in misli, a priori pozitivno. Drugič: s tem ko to ponatisnemo, objavimo, še ne pomeni, da smo v položaju tega človeka, v njegovem resničnem družbenem položaju tudi kaj resnega spremenili. Zato smo se, ko smo se s temi stvarmi ukvarjali, vedno zavedali nevarnosti ekstremov. Menimo, da bi morali biti neposredni proizvajalec, da ne uporabljamo besede delovni človek, tudi prisotnejši v sredstvih obveščanja. Toda bitka za spremembo njegovega položaja mora biti takšne vsebine in takšne narave, da mora biti vodena skozi vsak tekst, skozi vsako pozicijo časopisa, skozi vask časopisov komentar, ne glede na to, ali nastopa neposredni proizvajalec s svojo fotografijo ali ne, v vseh naših tekstih, v vseh naših uredniških naporih. Seveda to ne pomeni, da ni pri nas v vsem komunikacijskem sistemu preveč forumov, preveč funkcionarstva in funkcionarjev, preveč formalnega v najbolj klasičnem pomenu besede. Toda to je druga tema. Tega ni mogoče postavljati kot antitezo.

V tej številki

Gradivo s 1. seje koordinacijskega odbora sindikata novega sklica str. 2 in 3

O problemski konferenci OZK v M-Tehni po letu in pol njenega obstoja str. 4

Kako smo izvajali načela politike pri razporejanju dohodka str. 4

Naš tržiški tozd in težave maloprodaje str. 5

Ročno delo grouspejskih pekov pod ceno str. 6

Odprli veleblagovnico v Čupriji str. 7

Pred letošnjo akcijo Nič nas ne sme presenetiti str. 7

Nanosove vesti str. 8 do 10

Mercator v Posavju – Prizadevanja v kmetijstvu str. 11

Mercator v severovzhodni Sloveniji str. 12

V mozaiku dogajanj str. 13 in 14

Iz razprave Mitja Gorjupa o sejanju OZK v Delu, št. 16. 1. 1982

Poročilo predsednika koordinacijskega odbora sindikata

Z volilne seje v Ljubljani, 12. aprila 1982

Trajna navzočnost pri oblikovanju razvoja sozda

Programska izhodišča za delo koordinacijskega odbora sindikata SOZD Mercator so bila sprejeta na 15. seji odbora, 8. aprila 1980. Na podlagi teh izhodišč je bilo delo koordinacijskega odbora sindikata usmerjeno v delovanje predvsem na štirih frontah.

KO je spremljal in dajal svoje predloge na naslednjih področjih:

● uveljavljanje družbenoekonomskega položaja delavca.

● samoupravno sporazumevanje, dogovarjanje in usklajevanje razvoja vseh OZD in urejanje odnosov pri uresničevanju skupno dogovorjenih nalog in interesov, ki izhajajo iz samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD Mercator,

● uresničevanje stališč 7. kongresa ZSJ o nadaljnji demokratizaciji družbenopolitičnih in ekonomskih odnosov preko doslednega uveljavljanja delegatskega sistema in delovanja sindikalnih skupin,

● izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev delavcev v izvajanju socialnih, zdravstvenih, izobraževalnih, kulturnih in drugih akcij, katerih nosilec je lahko sindikat.

Ob tako zastavljenih izhodiščih moramo ugotoviti še dejstvo, da je koordinacijski odbor sindikata deloval v obdobju, ko so se začele intenzivneje uveljavljati zahteve po gospodarnejšem, racionalnejšem in bolj ekonomičnem obnašanju, to je dosledni uveljavitvi stabilizacijskih načrtov, in obdobju, ko se je politično delovanje sindikata usmerilo na področje politike usmerjanja dohodka in sredstev za osebne dohodke, predvsem pa na vlogo in vpliv delavca na delitev in razporejanje dohodka.

Temu dogajanju je s svojo aktivnostjo sledil tudi koordinacijski odbor sindikata, kar dokazujejo podatki o obravnavanih temah. Predvsem moramo tu poudariti vlogo in pomen sindikata v postopkih ob sprejemanju planskih aktov in drugih samoupravnih aktov s področja urejanja medsebojnih odnosov v sestavljeni organizaciji.

Koordinacijski odbor sindikata je v obravnavi planskih aktov sestavljene organizacije – od smernic, srednjeročnega plana, samoupravnega sporazuma o temeljih plana do letnih planskih aktov – aktivno sodeloval pri njihovem oblikovanju in jih obravnaval ne samo kot razvojno oziroma ekonomsko zavezujoče dokumente, temveč predvsem kot dokumente, katerih uresničevanje zahteva tudi politično odgovornost.

Normativna dejavnost sestavljene organizacije je bila v tem mandatnem obdobju usmerjena predvsem na urejanje medsebojnih odnosov in razmerij, ki izhajajo iz samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD. Posebna pozornost v teh odnosih je bila namenjena urejanju razmerij med delavci TOZD in DO, združenih v SOZD, in delavci Delovne skupnosti SOZD. S tem sporazumom je dana podlaga za uresničevanja načela zakona o svobodni menjavi dela. Kljub prizadevanjem, da bi ta razmerja dobila ne samo obliko

in vsebino, kot je predvidevala ustrezen samoupravni sporazum, lahko ugotovimo, da je izvedba teh načel v praksi še stvar nadaljnega oblikovanja, predvsem pa usklajevanja interesov TOZD in DO znotraj sestavljene organizacije.

Samoupravni sporazum o združitvi v sestavljeno organizacijo Mercator v načelih določa, da se delavci združujejo z namenom zagotavljanja enakega družbenoekonomskega položaja. Tematska konferenca na temo Skrb za delavca je pokazala, da so pristopi k zagotavljanju tega različni, da v sestavljeni organizaciji ni izdelanih enotnih izhodišč za posamezne zadeve, preko katerih bi se uveljavljal enak družbenoekonomski položaj delavcev sestavljene organizacije. Na tej tematski konferenci sprejeti zaključki so solidna osnova za uveljavljanje in izvajanje

nje načela o družbenoekonomski enakem položaju. Pri tem moramo poudariti, da je družbenoekonomski položaj delavca še vedno in predvsem odvisen od položaja temeljne oziroma delovne organizacije v konkretnih gospodarskih razmerah. Odraz tega je tudi vpliv delavca na pogoje gospodarjenja in s tem tudi na razporejanje ustvarjenega dohodka.

S prej navedeno ugotovitvijo koordinacijski odbor sindikata nima namena opravičevati nedejavnosti na področju uveljavljanja enakega družbenoekonomskega položaja delavca, temveč želi le opozoriti na izvajanje resolucije 7. kongresa zveze sindikatov Jugoslavije, ki ne zavezuje samo sindikata kot družbenopolitične organizacije, temveč vse dejavnike oziroma nosilce politike urejanja družbenoekonomskih in političnih odnosov.

Kot družbenopolitična organizacija SOZD je sindikat oziroma njegov koordinacijski odbor pooblaščen za presojo primernosti kandidatov za opravljanje del in nalog poslovnih organov članic SOZD. Koordinacijski odbor sindikata ugotavlja, da so v preteklem mandatnem obdobju nekatere članice bodisi zavestno bodisi iz malomarnosti pri postopkih za izbiro in imenovanje direktorjev

obšle določbo 104. člena samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD in imenovala poslovodne organe brez soglasja oziroma mnenja koordinacijskega odbora sindikata SOZD.

Izboljšanje delovnih, življenjskih in drugih razmer delavce je koordinacijski odbor sindikata obravnaval kot osrednjo temo v času, ko so postale zahteve po stabilizacijskem obnašanju najostrejše v izredno zaostrenih gospodarskih razmerah. Padanje realnega osebnega dohodka je razširilo kategorijo delavcev, katerih življenjski standard je bil že tako nizek. V zvezi s tem naj opozorimo na stališče sindikata, da na račun poslabšanja delovnih razmer (varstva pri delu, higijene dela, tehnične in druge izboljšave), ne moremo in ne smemo graditi stabilizacijskih prizadevanj. Osnova za to so lahko le večja produktivnost, boljša organizacija dela in predvsem dejstvo, da moramo v vzgojo in izobraževanje delavcev pri njih samih doseči zavzetost, da to, kar ustvarjajo, ustvarjajo zase in za vso družbo. Le na tak način bo tudi vloga in pomen sindikalnih organizacij oziroma sindikalnih skupin utemeljena in upravičena.

Predsednik v preteklem mandatu:
Franc Škof

Delegati na volilni seji KOS, 12. aprila 1982. Foto Jože Rozman

Programska zasnova dela koordinacijskega odbora sindikata za naslednje mandatno obdobje

Novost: odbor za humanizacijo dela

Izhodišče programa dela KOS SOZD Mercator naj bi bil akcijski program za uresničevanje stališč in usmeritev 3. konference ZSS o vlogi in nalogah sindikatov pri uveljavljanju delavcev kot nosilcev socialne politike in zagotavljanja socialne varnosti delavcev.

Pri sprejemanju svojega akcijskega programa moramo upoštevati, da je uresničevanje stališč in usmeritev 3. konference ZSS neločljivo povezano z uresničevanjem stališč in sklepov 1. konference, ki obravnava vlogo in naloge sindikatov pri uveljavljanju družbenega planiranja, in 2. konference, ki je obravnavala uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela.

Potemtakem bomo programsko zasnovo in način dela prilagodili potrebi, da zagotovimo širšo razpravo o strokovnih podlagah, ki so predvidene z družbenim dogovorom o oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Posvetiti moramo posebno pozornost vsebinski in organizacijski krepitvi aktivnosti pri obravnavanju periodičnih in zaključnih računov.

Na področju humanizacije dela sprejemamo naslednje usmeritve:

Upoštevati moramo, da je zdravje bistvena življenjska dobrina slehernega človeka, za združeno delo pa eno najpomembnejših pogojev za produktivnost. Zato se moremo zavzemati, da v samoupravnih splošnih aktih opredelimo temeljna izhodišča in usmeritve s področja zdravstvenega varstva in invalidske problematike ter da v srednjeročnih oziroma letnih planskih dokumentih določimo konkretne usmeritve in naloge.

Ugotavljamo, da je področje zdravstvenega varstva, varstva pri

delu in vplivov pogojev dela na zdravstveno stanje delavcev kompleksno vprašanje, ki ga je treba obravnavati in reševati z delovanjem v posameznih okoljih. Doseči bi morali znatno večjo stopnjo sodelovanja zdravstva in delovnih organizacij. To bi omogočilo boljši stik med zdravniki in bolniki, saj bi tudi s tem ustvarjali pogoje za strokovni medicinski nadzor nad bolnimi.

V prid večji produktivnosti je tudi prizadevanje za prožnejši delovni čas v trgovini, kar bi omogočilo boljše izrabo delovnega časa. Nujno bo treba poiskati ustrezno rešitev ekonomskega položaja delavcev v trgovini na drobno pri prehodu na deljen delovni čas. Potrebno je zagotoviti take razmere, da npr. nihče ne bi izgubil delovnega mesta pri čemer bi pokrivali naravno fluktuacijo, zagotovili varstvo otrok in ostale življenjske pogoje, ki so tesno povezani s spremembo delovnega časa.

Dobro vemo, da so v trgovini na drobno zaposlene pretežno ženske. Zaradi izmeničnega delovnega časa imajo veliko težav z varstvom otrok. Otroško varstvo mo-

ra postati skupna družbena skrb, kar pomeni deljeni delovni čas eno najtežjih oblik delovnega časa za ženske. To tudi zaradi tega, ker so številna dela v gospodinjstvu samo delovna domena ženske, kot tudi zaradi tega, kar se še vedno soočamo z resnično neenakostjo ženske in moškega v gospodarstvu in družbi. Tako ženska kot moški se lahko osvobajata samo z enakopravno udeležbo v procesu dela.

Organizacije združenega dela morajo ta vprašanja vnesti v svojo poslovno politiko, to pa pomeni, da hkrati z obravnavanjem doseženih poslovnih rezultatov izoblikujemo jasne opredelitve in ukrepe, ob periodičnih in ob zaključnih računih. Osrednja usmeritev in cilj pa morata biti nenehno spremljanje življenjskega standarda kot dejavnika ekonomskega in socialnega napredka. To je ena od osnovnih nalog zveze sindikatov.

Na različnih ravneh organizirano združenega dela naj sindikati takoj ustanovijo odbore za humanizacijo dela, v katerih pristojnosti naj bo tekoče sprejemanje rešitev in predlaganje ukrepov

drugim pristojnim samoupravnim organom.

Odbor za humanizacijo dela deluje po programu dela, ki ga sprejme hkrati z letnim gospodarskim planom organizacije združenega dela.

Nekatere temeljne naloge odbora so obravnava vzrokov boleznih in nesreč v zvezi z delom ter določanje ukrepov za njihovo odpravo. Nadzoruje naložbe z vidika zagotavljanja kar najboljših pogojev dela (tehnično, tehnološko, prostorsko, ekološko itd); sprejema varovalne ukrepe za varstvo pri delu in nadzoruje razmere na področju varstva pri delu; sprejema program izobraževanja delavcev; ugotavlja in rešuje probleme posebnega varstva žensk, mladine in invalidov v skladu z določili pravilnika o delovnih razmerjih; spremlja, organizira in ugotavlja poslovanje družbene prehrane delavcev med delom; spremlja in rešuje probleme delovnih in življenjskih pogojev delavcev, ki so posledica delovnega ali obratovalnega časa. Preprečuje posledice alkoholizma.

Temeljni cilj socialne politike in zagotavljanja socialne varnosti je, da delavci sami zagotavljajo svojo socialno varnost na podlagi pravic iz dela in po delu. Gre zato, da je širjenje socialnih pravic, ne privilegijev, lahko osnovano le na povečevanju družbenega proizvoda, torej na učinkovitejšem, bolj gospodarnem in smotrnem delu. Organizacija dela je bistvena prvina, preko katere uresničujemo skupne cilje. Cilji določajo organizacijo in ne narobe. To je največji problem v naših OZD, posebno poslovnih organov, ki so dolžni predlagati poslovno politiko. Le jasno opredeljeni in delovni cilji pripomorejo k motivaciji delavcev k učinkovitemu delu.

Upoštevati moramo, da je blaginja privlačna sila socializma. Potrebno je se mora v praksi ne le z idejo o humanosti in demokraciji, temveč tudi z ustreznim gmošnim bogastvom in s sposobnostjo, da sila narave uporabi za človeka ki gradi socializem in mu tudi nudi, kar od socializma pričakuje.

namestnica predsednika
v preteklem mandatu:
SUZANA MODRIJAN

Sindikata v mandatnem obdobju 1982/84

Člani koordinacijskega odbora sindikata (KOS) sozda Mercator

Panoga	Področje	Delegat iz DO oziroma TOZD	Priimek in ime
kmetijstvo	Posavje	M-Agrokombinat Krško M-Kmetijski kombinat Sevnica M-Kmetijska zadruga Logatec M-Nanos, TOZD TMI Postojna M-Konditor	Markl Metka Bizjak Jožica Puppis Zvone Šoljič Mato Savanovič Boško Knavs Jože
industrija	Notranjska Notranjska - Kras Ljubljanska regija	M-Rožnik, TOZD Golovec M-Izbira Panonija Ptuj M-Velepreskrba, TOZD Trgopromet M-STP Hrastnik	Antolič Kristina Šega Stane Ferlič Jože Srečnik Zofka Javoršek Jože
trgovina na drobno	Ljubljanska regija severovzh. Slovenija Dolenjska, Kočevje Zasavje	M-Trgoavto Koper M-Velepreskrba, TOZD Grosist M-Mednarodna trg., TOZD Slov. s. M-Hoteli gostinstvo, TOZD Ilirija M-Tehna, TOZD Spectrum M-Rožnik, TOZD Veleblagovnica Delovna skupnost SOZD	Vodovnik Danica Rihtar Nada Lahajner Branko Brus Draga Kovačič Josip Dudič Radivoje Dolenc Miljko
trgovina na debelo	Gorenjska Dolenjska Primorska Ljubljanska regija		
zunanja trgovina gostinstvo-turizem storitve druge republike Delovna skupnost SOZD	vsa področja vsa področja vsa področja Beograd		

Prva seja koordinacijskega odbora sindikata sozda

Center za obveščanje

Izročilo, ki zavezuje

Nadaljevanje s 1.strani

osebnih dohodkov. Na področju investicij smo resda v obdobju zaostaja, vendar pa je prav to čas, da se pripravimo za obdobje ponovnega vzpona.

Ob zaključku razprave se je v imenu generalnega direktorja in tudi osebno zahvalil članom koordinacijskega odbora za to, kar so prispevali, posebej pa še obema članoma, ki sta bila gonilni sili odbora, to sta Franc Škof in Suzana Modrijan.

Kaj ukreniti, kadar ni sankcij?

Sekretarka republiškega odbora sindikata delavcev v trgovini, Mira Frolov, se je v razpravi dotaknila domala vseh področij, ki so pomembna v delu sindikalne organizacije v sozdu, osrednjo pozornost pa je namenila področju povezovanja trgovine in proizvodnje. Govorila je o združenju, ki verifikira sporazume te vrste, ugotavlja, da jih je še zelo malo sklenjenih. Kaj jih je še zelo malo sklenjenih? Kako spodbuditi sklepanje takih odnosov? Sindikati morajo razpoložene za to spodbujati v samih OZD.

na dnevnem redu. Tudi obveščanje med osnovnimi organizacijami in konferenco ter njimi in koordinacijskim odborom ni zadovoljivo. Ugotovljeno je bilo, da nekateri delavci niti svojih delegatov ne poznajo. V ptujski organizaciji bodo v ta namen, da bi premostili vrzeli v komuniciranju, organizirali področne posvete.

Tovarišica Antoličeva je opozorila tudi na to, da je mladina na splošno dokaj neaktivna, da pa je na ravni sozda sploh ni čutiti, čeprav smo imeli na tej ravni organiziranosti organ ZSMS. Nekdo v novem KO bo moral skrbeti tudi za pomoč mladini.

Prva naloga: ovrednotiti načrt dela in aktivirati sredstva

Franc Škof je opomnil, da so v razpravi predvsem govorili o zbiranju sredstev, nič pa o tem, kako ta sredstva aktivirati za puomembne skupne akcije sindikata v sozdu. Prva naloga novega KO bo, da ovrednoti svoj program dela in da temu prilagodi višino prispevka iz osnovnih organizacij, je poudaril pozneje v razpravi Jože Knavs.

Novi predsednik iz tozda Golovec, Jože Knavs, namestnica iz MIP Ptuj, Kristina Antolič

Na dnevnem redu je bilo še konstituiranje novega koordinacijskega odbora sindikata. Franc Škof je pojasnil postopek, po katerem so bili delegati za člane KO izvoljeni v osnovnih organizacijah, po mešanem panožno-področnem načelu zastopanosti. Sestav novega koordinacijskega odbora sindikata objavljamo v tej številki.

Na predlog dosedanjega predsednika, Franca Škofa, so delegati soglasno in z javnim glasovanjem izvolili za novega predsednika delegata iz trgovine na drobno, Jožeta Knavsia iz ljubljanskega tozda Golovec, za namestnico pa Kristino Antolič, delegatko iz severovzhodne Slovenije, Kristino Antolič iz MIP Ptuj.

Pod zadnjo točko so delegati sprejeli še poslovnik o delu koordinacijskega odbora; na nekatera določila v njem je posebej opozorila Suzana Modrijan.

Ob zaključku so člani KO soglasno sprejeli sklep, da ostane prispevek, ki ga dajo za delo KO osnovne organizacije, še vedno en dinar na člana.

Kulturna dejavnost v OZD in naloge sindikatov

Iz informacij RO ZSS

Koliko se lahko primerjamo?

Kulturna dejavnost v organizacijah združenega dela se je v zadnjem letu in pol okrepila in razmahnila predvsem zaradi večje kulturne tvornosti delavcev samih. Zmanjšalo pa se je število gostovanj poklicnih kulturnih delavcev v ozdih. To je ena izmed ugotovitev v poročilu o uresničevanju sindikalnih stališč o kulturi, ki ga je v začetku marca letos obravnavalo predsedstvo slovenskih sindikatov.

Kar zadeva organizacije zveze sindikatov, poročilo ugotavlja očiten napredek pri načrtovanju kulturnih programov v ozdih, saj je le malo osnovnih organizacij zveze sindikatov, k ne bi v letnem programu dela imele vsaj osnovnega programa kulturne dejavnosti. Po drugi strani pa je lani manj kot polovica osnovnih organizacij zveze sindikatov razpravljala o kulturnih potrebah zaposlenih in sprejela kulturne programe. Le v redkih ozdih je program kulturnega razvoja postal enakovredna sestavina razvojnih načrtov ozda (Železarna Ravne, Krka Novo mesto, Mura Murska Sobota).

ko nereda: od kakovosti jezika in stila v glasilih, biltenih in drugih sredstvih obveščanja ter v uradnih dokumentih, do odpiranja rubrik v glasilih in biltenih, ki bi na primer razčlenjevale slabosti in ponujale boljše in pravilnejše možnosti rabe jezika. Sindikalne organizacije lahko mnogo več napravijo pri poimenovanju organizacij združenega dela, imenih izdelkov in navodilih za njihovo uporabo, pri reklamnih napisih itd.

V ozdih, kjer dela veliko delavcev iz drugih republik, bo treba še bolj spodbujati njihovo ustvarjalnost in udeležbo pri kulturnih dogodkih. Prav tako so še neizkoriščene možnosti pri spodbujanju in popestritvi kulturnega življenja delavcev na deloviščih naših ozdov v tujini («detaširani obrati»). Ob že uveljavljenem rednem pošiljanju knjižnih zbirk, revij in časopisov pa so večje zagate obiski kulturnoumetniških skupin, s pošiljanjem filmov, radijskih in televizijskih kaset z domačim kulturno-zabavnim programom zaradi omejenih sredstev.

Povečalo se je število društev, skupin in posameznikov, ki se ustvarjalno in poustvarjalno ukvarjajo s kulturno-umetniško dejavnostjo (največ je pevskih zborov. Vsem pa primanjkuje usposobljenih vodij. Tu lahko veliko pomaga Zveza kulturnih organizacij, saj so sindikati na vseh ravneh organiziranosti v preteklem obdobju bolj sodelovali s to organizacijo.

Še ena spodbudna ugotovitev: v ozdih je vse več dogodkov (športnih srečanj, tekmovanj, izletov, proslav, slavnostnih sej), ki jih spremlja kulturni program. Klasičnih »sindikalnih« proslav je znatno manj, družabna srečanja, praznovanja in proslave pa so skromnejše in bolj kultivirane.

Med delavci se povečuje zanimanje za dobro knjigo, vendarle se nakup knjig ne povečuje. Zanimanje za dobre knjige so spodbujala tudi glasila z objavljanjem seznamov novih knjig in s prikazi nekaterih. Ustanavljanje vzajemnih knjižnic je v poročilu ocenjeno kot pomemben prispevek sindikatov v širši družbeni akciji za uveljavitev dobre knjige.

Premalo pa so sindikalne organizacije napravile pri akciji »Slovensčina v javnosti«. Tu je še veli-

Število organizatorjev kulturnega življenja v ozdih se povečuje, vendar pa jih od 2500 do 2800 organizatorjev dela le deset profesionalno.

Za uresničevanje vsebinske zasnove sredstev obveščanja v ozdih s področja kulture je zato smotno, da organizatorji obveščanja navežejo čim tesnejše stike z organizatorji kulture, pa tudi s številnimi, mogoče še anonimnimi kulturnimi (po) ustvarjalci, tudi z začetniki z vseh področij kulturnoumetniškega udejstvovanja. Na tak ali drugačen način jim velja v sredstvih obveščanja v ozdu nameniti vso pozornost in jih ustrezno predstaviti.

Matjaž Kek
k informaciji RS ZSS
za obveščanje v združenem delu

Delegati na volilni seji KOS, 12. aprila 1982. Foto Jože Rozman

9. KONGRES ZKS

V aprilu je vsa Slovenija, še posebej pa Ljubljana, živela z 9. kongresom ZKS. Naše mesto je bilo praznično odeto. To je bilo videti na vsakem koraku. Ni je bilo izložbe, ki ne bi opozarjala na veliki dogodek. Tudi v Mercatorju so se aranžerji potrudili in prispevali svoje. Posebno uspešna je bila izložba na Titovi 89, v Ljubljani, pripravil pa jo je aranžer tozda Grmada, Andrej Kamnar. Besedilo in foto Mile Bitenc

V nadaljevanju se je tovarišica Frolov zavzela za to, da bi morali v sozdih priti do nekih standardov, po katerih bi mogli ugotavljati uspešnost udeležbe posamezne OZD.

Ustavila se je tudi ob vprašanju vsebine dela in namena tako imenovanega odbora za humanizacijo, ki je predlagan v smernicah za delo KO in katerega področje ni le socialna politika, ampak marsikaj več.

Nadalje je sekretarka opozorila na delovanje delegatskega sistema in na pogoje, po katerih edino le more biti učinkovit. Menila je, da bi bilo primerno, ko bi prav temu vprašanju posvetili eno od problemskih konferenc.

Tudi uresničevanje srednjeročnih planov bi morali spremljati sproti.

Vnovič »sindikalni dinar«

Delegatka iz M-Izbire - Panonije Ptuj, Kristina Antolič, se je zavzela, da bi morali uveljaviti obveznost iz 29. člena poslovnika, da osnovne organizacije plačujejo tako imenovani sindikalni dinar in da bi nedisciplino morali sankcionirati z objavo kršiteljev.

Nadalje je opozorila na to, da so gradiva za sejo KO prerevna, ker vabila niso opremljena z osnovnimi informacijami o temah, ki so

S problemske konference OOKZ v M-Tehni

Matjaž Marinček

Delovna organizacija opravičila nastanek

Problemska konferenca osnovnih organizacij ZK tozdog Cibes, Investa in Spectrum, združenih v Mercator-Tehni, je z vseh zornih kotov osvetlila rezultate združevanja, ki je pred 15 meseci tri tozde povežalo v novo delovno organizacijo. Skupna ugotovitev: rezultati so pozitivni, razširilo se je predvsem sodelovanje med temi tremi tozdi, vseeno pa bo treba s širjenjem dejavnosti zmanjševati stroške razmeroma drage delovne skupnosti skupnih služb.

Tozdi Spectrum je v času od združitve že prej dobre poslovne stike z Investo še izboljšal in podvojil medsebojni promet. S tozdom Cibes je pričel montirati avtomatska vrata in v slabem letu dni so dela že tako utečena, da bodo imeli od njih montirana avtomatska vrata ne le po Sloveniji in drugih republikah, temveč celo v Bagdadu. Bistveno slabša je poslovna povezava Spectruma z ostalimi tozdi in delovnimi organizacijami v Mercatorju, kar bo treba v bodoče izboljšati.

Tozda Spectrum in Cibes sta podpisala pogodbo za montažo osmih avtomatskih vrat zahodno-nemške firme GEZE za hotel Meridienne v Bagdadu. Vrednost del je sicer samo 300 tisoč dinarjev, vendar naj bi bil ta posel v Iraku le uvodni, spoznavni, saj jim utegne (z malo sreče) že naslednji navreči kar pol milijona dolarjev.

Cibes, ki je specializiran za servisiranje pisarniške opreme, ima svoje servise v Ljubljani, Beogradu, Sarajevu in Zagrebu. Med proizvajalci, katerih izdelke servisirajo, sta le dva domača, pa še ta le sestavljata uvožene stroje. Domači proizvajalci večinoma že imajo razvite svoje servise mreže, uvoza pa je vse manj, zato je tudi dela za Cibes in njegove delavce vse manj; od leta 1975 se je število zaposlenih zmanjšalo za polovico. Zanimivo pa je, da je velika in neizkoriščena »notranja rezerva«: mnoge Mercatorjeve organizacije združenega dela svoje aparate servisirajo drugje, predvsem pri zasebnikih. Vsekakor bo treba v najkrajšem času organizacijam sozda Mercator predstaviti Cibesovo dejavnost, saj je očitno ne poznajo.

V posmeh povezavam znotraj sozda je ljubljanski tozdi, ki za tri od svojih računskih strojev pokliče serviserja iz Zagreba, pri čemer ima Cibes tudi to znamko v svojem programu...

Smola tozda Investa je v tem, da vse njegovo delo sodi med investicije in se mu tako obseg poslovanja zaradi zastoja pri naložbah krči. Sodelovanje s tozdoma v delovni organizaciji je dobro – bistveno boljše kot pred združitvijo v M-Tehno. Očitno so tudi prednosti vključitve skupine delavcev nekdanjega tozda Conimex: odpade dosedanje naročanje projektov za notranjo opremo pri zunanjih projektantskih firmah, prav tako pa tudi podvajanje tehnično komercialnega poslovanja.

Tozdi Investa se vse bolj uveljavlja tudi v drugih republikah. Omeniti velja naročila projektov za trgovski center v Puli, projektov in investicijske opreme za hotel in ekonomski center v Hercegovem, projektov trgovskega objekta za Lošinjsko plovbo, projektov butika in manjšega centra osnovne preskrbe za PIK Vrbovec, projektov za trgovino Sljeme, med domačimi pogodbami pa izstopata naročila investicijske opreme za Moravske toplice in samski dom v Šiški.

Vsi trije tozdi se pritožujejo nad visokimi stroški delovne skupnosti skupnih služb M-Tehne in se sprašujejo, ali stroški za zdaj ne presegajo koristi, obenem pa se strinjajo, da je del rešitve v racionalizaciji računovodstva, njeno jedro pa vsekakor v širjenju in predvsem kompletiranju dejavnosti ter v težnji, da bi se čim več del opravljal pod domačo streho, morda pa tudi v bolj elastičnem prilagajanju potrebam Mercatorjevih organizacij.

Ocena o delavnosti osnovnih or-

ganizacij ZK treh tozdog je neugodna, saj ves čas od ustanovitve delovne organizacije med njimi ni bilo stikov in sodelovanja. Konference, kakršna je bila tokratna, bodo odslej bolj pogoste, hkrati pa bodo tudi spodbuda za sodelovanje na vseh področjih.

S problemske konference osnovnih organizacij ZK Mercator-Tehne, katere gosta sta bila generalni direktor in njegov namestnik, Miran Goslar in Vukadin Nedeljković.

Foto Matjaž Marinček

Na dnevnem redu zasedanja delavskega sveta v maju

Gradivo komisije za spremljanje razporejanja dohodka in OD

Izvajanje načel politike pri razporejanju dohodka

Usmeritve, podane v Dogovoru o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981, smo delavci SOZD Mercator upoštevali v letnem planskem aktu. Delavci v temeljnih in delovnih organizacijah morajo ustvarjeni dohodek razdeliti tako, da se bo v doseženem dohodku večal delež sredstev za razširitev materialnih osnov dela, rast splošne in skupne porabe pa mora biti manjši od rasti dohodka.

Zavzemati se moramo za razvijanje spodbudnejše delitve osebnih dohodkov in delovnih organizacijah. Pogoji za uspešno uresničevanje stabilizacijskih nalog so ustvarjanje večjega dohodka na podlagi večje produktivnosti dela in boljšega gospodarjenja, usklajevanja vseh vrst porabe z možnostmi in tako skladnejša razmerja med blagovnimi in kupnimi skladi.

Po dogovoru morajo OZD spremljati in nadzirati usmeritev razporejanja dohodka med letom in seveda ob zaključku leta. Na podlagi poslovnih rezultatov za leto 1981 smo za posamezne OZD v SOZD Mercator ugotovili sestavo delitve dohodka na akumulacijo in potrošnjo, rast sredstev za namene skupne porabe na zaposlenega in rast sredstev za osebne dohodke.

V SRS se je v zadnjem četrtletju preteklega leta bistveno poslabšalo razmerje pri razporeditvi dohodka v škodo akumulacije. Nizek delež akumulacije je v največji meri posledica povečanja deleža čistih osebnih dohodkov, splošne in skupne porabe. Rast deleža osebnih dohodkov lahko opravičimo s preprečevanjem upadanja realnih osebnih dohodkov, česar pa pri skupni porabi ne moremo trditi, ker je bilo v Sloveniji v poprečju oblikovanje sklada skupne porabe preveč širokogrudno.

Primerjava z letom 1980 je otežkočena, ker je prišlo v letu 1981 v celotnem gospodarstvu do bistvenih sprememb pri razporeditvi dohodka. Tako je bil spremenjen sistem financiranja zdravstva (prispevku za zdravstvo je v letu 1981

vir dohodek, v letu 1980 pa osebni dohodek in graditve stanovanj (prispevku za solidarnostno graditve stanovanj je v letu 1981 vir dohodek, v preteklem letu pa čisti dohodek). Razen tega so OZD materialne proizvodnje v letu 1981 krile izdatke za prehrano v breme materialnih stroškov, leto poprej pa iz že oblikovanega sklada skupne porabe.

Uresničitev določil dogovora je postala vprašljiva že ob razčlembi devetmesečnih poslovnih rezultatov in tako tudi ob zaključku leta 1981. Po dokončni razporeditvi dohodka je bila za Slovenijo izračunana 29,5-odstotna dovoljena rast sredstev za osebne dohodke. Ob 32,5-odstotni rasti dohodka so se razporejena sredstva za osebne dohodke povečala za 32,6 odstotka, kar pomeni, da je rast sredstev za osebne dohodke za 0,3 odstotka presežala rast dohodka, razlika med doseženim in dogovorjenim odstotkom rasti sredstev za osebne dohodke pa se je povečala od 8,1 odstotka ob devetmesečju na 10,5 odstotkov na koncu leta.

Vse informacije, ki se nanašajo na rezultate poslovanja za Slovenijo, smo črpali iz poslovnih rezultatov OZD s področja gospodarstva v letu 1981, ki ga je pripravila Služba družbenega knjigovodstva za SRS. Tako ni bilo uresničeno dogovorjeno 5-odstotno oziroma 10-odstotno zaostajanje rasti sredstev za osebne dohodke.

V Sloveniji so bila v povprečju presežena tudi izplačila sredstev za namene skupne porabe na zaposlenega. Tako so bila sredstva skupne porabe – brez sredstev za stanovanjsko graditev in prehrano

delavcev – izplačana na zaposlenega, za 31,9 odstotka višja od teh izplačil v letu 1980 (po dogovoru dovoljeno le 18-odstotno).

Razporeditev dohodka in njegova sestava za leto 1981 in leto 1980

Akumulacija v SOZD Mercator se je sicer zvišala za 10 odstotkov, vendar je sorazmerno znatno nižja od dosežene v letu 1980.

Tako se je delež akumulacije v razporejenem dohodku zmanjšal od 15,6 odstotka v letu 1980 na 13,6 odstotka v letu 1981. Na zmanjšanje akumulacije v razporeditvi dohodka v veliki meri vpliva vse večja zadolženost temeljnih in delovnih organizacij in s tem vse večje obveznosti za plačilo obresti od posojil. Povečale so se obveznosti za splošno in skupno porabo, čeprav te obveznosti niso povsem primerljive – iz razlogov, ki smo jih že navedli. Deleža osebnih dohodkov in skupne porabe delavcev pa sta se zmanjšala, vendar poudarjamo, da ta podatek ni povsem primerljiv, nedvomno pa kaže, da se obremenitev gospodarstva povečuje.

Dovoljena rast sredstev za osebne dohodke

V globalu predvideno zaostajanje rasti sredstev za osebne dohodke za rastjo dohodka znaša 5 odstotkov za OZD materialne proizvodnje oziroma 10 odstotkov za OZD v trgovini na debelo in zunanji trgovini. Usmeritve dogovora o razporejanju dohodka v letu 1981 uveljavljajo tudi selektiven pristop, tako da je zaostajanje rasti sredstev za osebne dohodke za rastjo dohodka odvisno od:

– rasti dohodka, s tem da sorazmerno manj zaostajajo osebni dohodki v OZD, kjer je rast dohodka nizka, bolj pa tam, kjer je dohodek nadpovprečno naraščal;

– prispevka delavcev z njihovim živim in minulim delom k ustvarjanju dohodka (kazalci pro-

duktivnosti, učinkovitosti sredstev itd.);

– izvoznih prizadevanj OZD;

– že doseženih odnosov v razporejanju dohodka;

– upoštevanja problemov pri uvajanju novih zmogljivosti itd.

Predvideno povprečno gibanje rasti dohodka je 30 do 40 odstotkov. V dogovor so vpletene tudi prvine socialne politike in solidarnosti. V 4. členu dogovora je npr. predvideno, da organizacije, ki ne bodo dosegle ravni dohodka iz leta 1980 ali njihova rast dohodka ne bo večja od 20 odstotkov (po spremembi dogovora v Ur. listu SRS št. 20/81), lahko povečajo sredstva za osebne dohodke do 20 odstotkov, če to dovoljuje doseženi dohodek.

Pri izračunu dovoljene stopnje rasti sredstev za osebne dohodke za SOZD Mercator smo pri temeljnih in delovnih organizacijah, ki so posredovale zanje značilne kazalce, te pri izračunu upoštevali, sicer pa smo upoštevali le dejansko rast dohodka. Pri delovnih skupnostih DO in SOZD smo dovoljeno stopnjo rasti sredstev za osebne dohodke določili po 10. členu dogovora, ki določa, da smejo delavci v delovnih skupnostih povečati osebne dohodke le do višine, ki je sorazmerna z rastjo sredstev za osebne dohodke temeljnih organizacij.

V SOZD Mercator smo sredstva za osebne dohodke v letu 1981 povečali za 29,88 odstotka, doseženi dohodek pa nam dopušča 28,12 odstotno povečanje. V primerjavi z devetmesečjem se je konec leta zmanjšala razlika med doseženimi in dovoljenimi odstotkom rasti sredstev za osebne dohodke; ob devetmesečju je znašala 4,10 odstotka, ob koncu leta pa le 1,76 odstotka. Lahko sklepamo, da se je uresničevanje dogovora v poprečju za SOZD izboljšalo, vendar pa moramo opozoriti, da smo pri izračunu za leto 1981 upoštevali nekaj posebnih kazalcev za OZD, ki so nam te kazalce posredovale, česar pa pri izračunu za prvih devet mesecev nismo mogli upoštevati.

Na realnost izračuna dovoljene stopnje rasti osebnih dohodkov vpliva tudi ugotovitev, da tri OZD niso dosegle ravni dohodka iz preteklega leta, pri 22 OZD pa stopnja rasti dohodka ni presežala 20 odstotkov. Za te organizacije dogovor določa, da smejo povečati sredstva za osebne dohodke za 20 odstotkov, seveda če jim to dopušča doseženi dohodek.

Razporeditev dohodka in njegova sestava za leto 1981 in leto 1980

DO TOZD	Razpor. dohodek	Indeks	Akumulac.	Indeks	Struktura		Čisti OD in SP	Indeks	Struktura		Spl. in skup. poraba in drug. obv. iz dohodka	Indeks	Struktura	
					80	81			80	81			80	81
OZD Mercator	4.001.968	126	546.151	110	15,6	13,6	1.675.993	121	43,6	41,9	1.779.824	137	40,8	44,5

v 000 din

Mercator na Gorenjskem

Treba bo nekaj spremeniti!

Jože Rozman

v Trziču

Čeprav nobena trgovina tržiške Preskrbe ne pošljuje z izgubo, lahko za edini Mercatorjev tozd na Gorenjskem na kratko rečemo, da ni v nič kaj zavirljivem položaju, kar pa je danes že skoraj praviloma živilska maloprodajna trgovina. Padanje razlike v ceni na eni strani in stalno rastoči stroški na drugi strani, to je seveda nezdržljivo, mošnja za akumulacijo zato ostaja prazna, da ne omenjamo posebej dražih kreditov za obratna sredstva.

Marjan Gradišar, direktor Preskrbe, ponazori to takole: »Ker nimamo lastnih obratnih sredstev, najemamo kredite pri M-Interni banki in Ljubljanski banki. Lani so nam samo obresti od teh kreditov pobrale 452 starih milijonov, če k temu dodamo 160 milijonov lanskega neplačanega prometa in tisto, kar smo izgubili zaradi padanja razlike v ceni s 13,08 v letu 1980 na 11,88 lani, dobimo okroglo staro milijardo. S toliko več denarja pa bi tozd lahko bistveno drugače gospodarili.«

Kje je potemtakem rešitev? »Naša družba bo morala urediti razmere v trgovini. Za to je že skrajni čas, saj smo na robu. To so že sprevideli v občini, to bodo morali tudi v republiki in federaciji,« pravi **Marjan Gradišar**. V mislih ima tudi druge ukrepe, kot deljen delovni čas v trgovinah, vendar je potem treba poskrbeti tudi za drugačno otroško varstvo. Več prizadevnosti v trgovini, čeprav trdi, da se njihovi ljudje že sedaj bolj trudijo kot marsikje drugje, več vplivnosti in pozornosti do kupcev, pa čim hitreje obračanje zalog ob čim nižjih stroških, kjer se to pač da.

Skozi vse te besede pa se vleče nek podton zaskrbljenosti, povezan z občutkom odrinjenosti in majhnosti, kar ne daje pravih možnosti za tak razvoj in napredek, kot si ga sami Tržičani želijo. Brez zadržkov nato povedo, da niso zadovoljni z ljubljanskim Grosistom, ki jim dostavlja blago enkrat tedensko. Če takrat nečesa ni, potem tega nimajo štirinajst dni, kar je navzdno zlasti zato, ker konkurenti to blago imajo, sami pa ne morejo ponj vsakdan v Ljubljano, tako kot to lahko storijo ljubljanski tozdi. Zadovoljni niso z dostavo sadja in zelenjave iz M-Sadje zelenjava, ki je včasih prepozna ali preskromna, saj je narobe, če v soboto nimajo solate. Niso zadovoljni niti z dostavo bele tehnike iz M-Nanos, ker ne dobijo naročenih količin, zato jo več dobivajo od dobaviteljev izven sozda, čeprav sozodovski sporazumi to drugače določajo. Toda kaj, če tam nimajo blaga! »Vse plaču-

jemo v zakonitih rokih, želimo dobro poslovno sodelovati, vendar čutimo, da smo zapostavljeni in zato večkrat prikrajšani,« pritrjuje **Marjan Gradišar** in dodaja: »Saj ne tarnamo zaradi blaga, ki ga tako ali tako ni dobiti, tu pač nihče ne more nič narediti, lani pa smo si vseeno morali sami priskrbeti premo, ki bi ga prodali še več, če bi ga imeli.«

Potem je stekla beseda še o gorenjskih sejmih v Kranju, na katerih tržiški Mercatorjevci sodelujejo že vrsto let, saj so si prav tu

Marjan Gradišar

pridobili sloves dobro založenih in urnih trgovcev, ki so vedno znali ponuditi kaj novega ali tisto, česar drugje ni bilo dobiti. Danes je to že precej drugače in od pestre ponudbe ni ostalo skoraj nič, saj se zanimivo blago le težko dobi na trgu, zato tudi promet iz leta v leto pada. To se dogaja tudi zaradi slabših kreditnih pogojev in seveda padanja kupne moči. Prav sloves s sejmov je pripomogel k temu, da so hodili v Tržič nakupovat celo iz Kranja, pa Jesenic, Škofje Loke in celo Ljubljane. Danes se je to v marsičem obrnilo, zakaj smo že rekli, sama prizadevnost pa je v takih razmerah gotovo premalo, če je ne bodo podprli primerni družbeni ukrepi.

Osebna izkaznica tozda Preskrba

● Tozd Preskrba Tržič iz delovne organizacije M-Rožnik je nosilec razvoja trgovine v tržiški občini in pokriva približno polovico potreb 13.000 prebivalcev občine. Ima 3 samopostrežnice, 12 klasičnih prehrabnih trgovin, Železnino, Salon pohištva, športno trgovino, prodajalno za kurivo, diskont, Blagovnico s samopostrežnico, bifejem, mesnico in oddelkom za tekstil in opremo, vse to v občini Tržič, ter živilsko trgovino v Kranju;

● v tozdu je zaposlenih 154 ljudi, imajo še 9 učencev in 11 študentov. Večino predstavljajo ženske, več kot tri četrtine delavcev je mlajših od 35 let. Primanjkuje jim delavcev s poslovojsko šolo. Rabili bi tudi tajnika samoupravnih organov in analitika, vendar jih zaradi pomanjkanja prostora nimajo kam dati. Poprečni osebni dohodek lani je bil 9.620 din in je nekaj nižji kot poprečni dohodek v občini (okoli 10.000 din), ta pa je spet nižji kot v republiki. Lanski promet je znašal 38 starih milijard;

● v minulem srednjeročnem obdobju niso imeli večjih naložb zaradi obveznosti iz bistriške samopostrežnice in tržiške Blagovnice, odkupili pa so prostore v Tržiču in jih preuredili v Železnino in Salon pohištva;

● večji so zato načrti v tem srednjeročnem obdobju, saj nameravajo zgraditi manjše samopostrežnice (150 m²) v Brezjah, Lomu in Seničnem, samopostrežnico Visoko v Kranju, iz prejšnjih let pa prenašajo COP Planina-Kranj, ki zaradi nepredvidenih zapletov ni mogel biti zgrajen takrat, ko so bili kreditni pogoji boljši. Vsi ti načrti pa so danes pod vprašajem, saj tozd nima tolikšnih lastnih sredstev, banke pa zaenkrat ne morejo dajati kreditov za nove trgovine. Z lastnim denarjem so lani preuredili klasični trgovini v Križah in Pristavi v samopostrežnici, slednjo povečali za polovico, z občino pa se dogovarjajo za gradnjo zaklopišča in skladišča blagovnih rezerv pri SP Bistrica, ki bi jo hkrati povečali za 200 m².

Notranost preurejene in povečane trgovine na Pristavi pri Trziču, kjer se je tudi promet povečal za polovico. V tozdu zaenkrat nimajo kadrovskih težav, primanjkljaj zaradi porodniških in bolniških dopustov pa pokriva s premeščanjem prodajalcev iz industrijskih v živilske trgovine.

Vse foto: Jože Rozman

Če bi imeli na upravi dovolj prostora, bi zaposlili dva delavca, ki ju potrebujejo, pa ju nimajo kam dati. Trije prostori so taki, kot ta na sliki, v katerih se drena 6 do 7 ljudi različnih strok in zadržitev. Že leta imajo načrte za preureditev podstrešja v upravni stavbi, kar bi veljalo okoli 150 starih milijonov, vendar jim prepoved negospodarskih naložb to onemogoča.

Potrti Tržičani

Center za obveščanje

Na gorenjskem sejmu – žalobno

Na zunanem razstaviščnem prostoru so naši ponujali še športno opremo, v razstaviščni dvorani pa, kakor vedno, pohištvo in belo

tehniko. Ker je bil sejem namenjen predvse ponudbi orodja, sva se pogovarjala z namestnikom poslovojske tržiške Železnine, Jožetom Hribarjem, s katerim smo znanci že od prejšnjih sejmov.

Tržičani so lahko ponudili kosilnice, cirkularje, mešalce za beton, samokolnice, peči Feroterm, kot zanimivost pa Braunov bojler, kombiniran za ogrevanje z drvmi in z elektriko. Od gradbenega materiala so imeli na sejmu dimnikarje, chieidel, od športnih rekvizitov pa kolesa.

»Promet je zelo slab, kar opažamo zadnji dve leti, posebej pa letos«, je povedal Jože Hribar. »Mislim, da to ni toliko posledica upadanja kupne moči, ampak pomanjkanja robe. Ljudje bi kupovali, vendar nimamo artiklov, za katere se zanimajo. To velja tako za gradbeni material kakor za nekatere stroje, recimo traktorje, pri kolesih pa navadna kolesa, pri strojih rezervni deli. Najbolj primanjkuje motornih žag, ki bi jih lahko veliko prodali. Primanjkuje vsega, kar je kakorkoli vezano na uvoz.«

Edinih pet traktorjev, 3 grebene in 3 pogone, ki smo jih priskrbeli za ta sejem, smo prodali v prvih dneh. Želeli smo ponuditi posipalne pluge in obračalnike, vendar jih bomo dobili šele konec maja.

Veliko je zanimanja tudi za peči Braun, ki jih uvaža Mercator – Nanos iz Italije, vendar smo jih dobili premalo,« je povedal Jože Hribar.

Kadar obiščemo Tržičane na tem sejmu, vsakič so bolj potrti. Na sejmu v Kranju pa vztrajajo zaradi prepričanja, da s tem opozorijo na svojo ponudbo v domačem kraju. Vse pa kaže, da bodo morali svoj prostor na sejmu v prihodnje skrčiti, ker z iztržkom ne upravičijo visoke najemnine. Občutek imajo tudi, da s strani sozda ni dovolj pomoči, čeprav ne moremo trditi, da se Mercatorjeva komerciala za ta tozd ne zanima. JN.

Mercatorjevci na gorenjskem sejmu. Foto Jaro Novak

V bifjeju v Blagovnici je vedno polno ljudi, gotovo tudi zaradi hitre in prijazne postrežbe, zato pa je vedno dovolj dela, celo preveč za eno samo delavko. Če bi bilo nagrajevanje skladnejše z opravljenim delom, bi bilo tudi zadovoljstvo ob delu večje.

Tako kot v starih obrtnih delavnicah

Jože Rozman

Ročno delo grosupeljskih pekov pod ceno

Kdo v Grosupljem, Ljubljani in okolici ne pozna dišečih dvokilogramskih hlebcev domačega kmečkega kruha, ki ga je za vse željne kupce še toplega premalo? Prepečena sredica in zapečena skorja, ki daje kruhu nasploh armo in okus, sta na hitro rečeno tisti poglavitni lastnosti, ki naredita kruh dober oziroma boljši. Kako to naredijo grosupeljski peki, bomo skušali povedati v naslednjih vrsticah.

Pekarne pečejo danes osnovne vrste kruha, to so kilogramske in 80-dekagramske štruce, večinoma v polavtomatskih in avtomatskih pečeh. Vse delo je strojno, od priprave testa do peke. Tudi v grosupeljski pekarni imajo polavtomatsko peč, v kateri pečejo kilogramske štruce, vendar te le po naročilu. Znan domači kmečki kruh pa pečejo v dveh parnih pečeh. Testo sicer zamesijo stroji, vse ostalo delo pa je ročno, od deljenja testa in oblikovanja hlebcev do polaganja

morala biti cena domačega kruha za nekaj din višja, saj pri stalno rastočih stroških komaj pokriva vse obveznosti, za akumulacijo pa ostane le malenkost. Od januarja naprej smo nelikvidni in ne pridemo na zeleno vejo, čeprav za narejen kruh dobimo denar takoj. Čas bi že bil, da bi tudi v pekarnstvu enkrat rekli bobu bob.

Kaj to pomeni? Najprej in predvsem: urejene cene, oziroma, ravnati se po tem, da tudi pri kruhu veljajo zakoni ekonomike. Pekar-

logram osnovnega kruha prinese pekarni, tako računajo v grosupeljski, skoraj tri dinarje izgube. Poglejmo računico! Kilogram moke (tip 500) stane okoli 18 din. Za belo štruco, ki stane 16,20 din, je potrebnih 75 dkg moke, pa še ostalo in drugi stroški? Račun se ustavi pri minus 3 din, pri tem pa ni šlo nič za akumulacijo.

Zahteva po rentabilni proizvodnji in zahteva po tolikšni peki osnovnih vrst kruha ne moreta skupaj. »Mi sicer lahko pečemo samo osnovne vrste kruha, toda kdo bo potem kril izgubo in kdo bo potem še delal v pekarni, saj osebni dohodki že danes niso visoki, delovne razmere pa težke,« pravi **Borut Čibej** in pove še, da so lani na zahtevo inšpekcije dajali v trgovine tudi ta kruh, pa so ga kupci odklanjali. To pa je druga plat te medalje, če je prva ta, da se niti danes pekarnice ne držijo po-

V proizvodnji delajo samo moški, vendar primanjkuje kvalificiranih pekov, večinoma so priučeni. Zdi se, da ni pravega zanimanja za ta nadvse potreben in za mnoge lep, malce romantiko obarvan, poklic, saj sta trenutno obe študentski za peka še prosti.

Od leta 1978 naprej delajo grosupeljski peki v novi pekarni. Prostori v stari so bili popolnoma neustrejni, zato se se odločili za novogradnjo in priključitev k Mercatorju. Na sliki: čiščenje parne peči za peko domačega kruha, ki jo kurijo z lahkim kurilnim oljem, lahko pa tudi s premogom, ker so tako zahtevali vojaški organi.

le teh v peč z loparji. To je tehnologija starih obrtnih delavnic.

»Povsod stroj pač ne more nadomestiti roke, zlasti če hočemo kakovosten izdelek,« pravi **Borut Čibej**, direktor M-Pekarne Grosuplje in nadaljuje: »Pri nas je veliko ročnega dela, ki pa ni pravilno vrednoteno, to je, preslabo je plačano. Za 300 kg kruha dela pri nas 7 ljudi eno uro, nekoliko manjšo količino kruha spečejo na samodejni liniji v drugih pekarnah v istem času le štirje ljudje. Zato bi

Borut Čibej

stvo glede na ostale dejavnosti ni pravilno cenjeno, pravijo v Grosupljem. Če je tako zaradi skrbi za življenjski standard ljudi, potem je treba stvari reševati z nadomestili, če se jih ne more ali ne sme z višjimi cenami. Poglejmo primer! Kruh je v Vojvodini dražji za 1,30 do 1,60 din pri kilogramu, čeprav je moka tam cenejša za 1,60 do 1,80 din pri kilogramu, oziroma je pri nas toliko dražja zaradi stroškov prevoza iz Vojvodine.

In v zvezi s tem se spomnimo lanskega poletja in jeseni, ko ljubljanske pekarnice niso in niso hoteli izpolnjevati zahteve, da je treba dnevno speči 35 odstotkov osnovnih vrst kruha. Zakaj je prišlo do tega? Preprosto zato, ker vsak ki-

Stefan Plankar, vodja proizvodnje

vsem sklenjenega dogovora o peki določenih količin osnovnega kruha. Povsem razumljivo je zato, da iščejo dohodek v pecivu in posebnih vrstah kruha, ki imajo pristo ceno, saj je na primer kilogram žemelj dvakrat dražji kot kilogram kruha.

Prav zato so se v grosupeljski pekarni tudi odločili, da postopoma večajo proizvodnjo pekovskega peciva in da začnejo peči dve vrsti trajnega kruha, ki bosta že letos na voljo kupcem. Skladišče v pekarni so zato preuredili v prostor za peko peciva, poleg pekarnice pa postavili nove silose, v katere bodo lahko spravili približno 250 ton moke, to je mesečna potreba pekarnice.

Kaj za dober kruh?

V grosupeljski pekarni pečejo dve vrsti domačega kmečkega kruha, dvokilogramski polbeli in dvokilogramski beli kruh; prvega iz moke tipa 800, drugega iz moke tipa 500. Tip moke se določa po količini pepela, ki ostane po zažigu moke; več pepela ostane pri temnejši moki. Kakovost moke je odvisna od vrste pšenice, ki je mehka ali trda oziroma mokasta ali steklasta, pač glede na količino škroba v zrnju, nanjo pa vplivajo tudi beljakovine, ki so v pšenici. Najvažnejši sta gliadin in glutamin in pravo razmerje med njima daje, preprosto rečeno, moki elastičnost, kar pomeni, da se pri vzhajanju testa beljakovinske nitke ne strgajo. Peči in gospodinje temu drugače pravijo, da testo pri vzhajanju ne pade skupaj. Beljakovine so pomembne tudi zato, ker pri peki zakrknajo in dajo pravo sestavo kruhu.

Na kakovost moke seveda vpliva tudi način ali vrsta mletja. V Sloveniji meljemo tako, da iz enote pšenice dobimo 4% pšeničnega zdroba, 45% bele moke, 11% polbele in 16% črne moke; to je 76-odstotna izmeljava, pri kateri ostane še 12% otrobov, 10% krmilne moke ter 2% razprška. V Vojvodini je na primer izmeljava le 72-odstotna, zato je moka boljša. Grosupeljski kruh pečejo iz moke, ki jo dobavlja Žitopromet iz Sremske Mitrovice.

Kakovost kruha je odvisna tudi od časa peke. Kruh se mora peči počasi in dovolj dolgo, da je pečena sredica. Za dvokilogramski hlebec je v parni peči pri temperaturi od 220 do 240°C potrebnih najmanj 60 minut, potem se kruh ohlaja še najmanj dve uri, da odda tudi odvečno vlago in se »ustali«.

Različnim vrstam kruha se dodajajo različni dodatki, ki jih lahko razvrstimo v tele osnovne skupine: dodatki, ki preprečujejo nastanek plesni; dodatki proti nitavosti kruha; encimatski dodatki za boljšo razgradnjo škroba (za lažje vzhajanje); minerali in vitamini za izboljšanje nekaterih lastnosti kruha ter maščobe (emulgatorji) za ohranjanje svežine kruha. To lahko dosežemo tudi z zavijanjem kruha v posebne ovoje, ki podaljšajo trajnost kruha na teden, mesec ali celo leto dni, vendar so ti postopki dragi in zaenkrat ne pridejo v poštev, obstaja pa tudi tehnologija zamrznjenega testa, ki gre samo skozi peč, torej pred konicami odpade priprava testa. Vse to so načini, kako bi se lahko peki izognili konicam in nočnemu delu, vendar cena kruha danes še ne vzdrži teh stroškov.

Mercator – Pekarna Grosuplje

– Osnovna dejavnost Mercator-Pekarne Grosuplje je peka kruha in pekovskega peciva, stranska dejavnost je uslužnostno mletje v mlinu v Stični. Od skupne proizvodnje napečejo večino (98%) kruha, to je dvokilogramski domači kmečki kruh, ostalo so žemlje, rogljiči, makovke in maslene štručke, ali z eno besedo, pekovsko pecivo. Po naročilu pečejo tudi osnovne vrste kruha, to je kilogramska štruca. Lanska proizvodnja je bila nekaj čez 4000 ton, predlani 3600 ton, letos predvidevajo 3900 ton, s tem da bodo zvišali delež pekovskega peciva na 5% in začeli izdelovati dve vrsti trajnejšega kruha;

– prva naloga pekarnice je oskrba grosupeljske občine s kruhom, v Ljubljani prodajajo le viške, s katerimi pokrivajo 5% njenih potreb, povpraševanje po grosupeljskem kruhu pa je takšno, da bi bilo dela še za eno izmeno, to je za 6 do 7 ton kruha dnevno več. Srednjeročni dogovor določa, da morajo do leta 1985 prodati 60% proizvodnje v Mercatorjevi maloprodajni mreži; sedanjí delež je 45%, največji odjemalci so tozdi Golovec, Grmada in Dolomiti;

– v enoviti delovni organizaciji M-Pekarna Grosuplje je zaposlenih 52 delavcev, od tega le 5 v upravi. V proizvodnji delajo le moški in sicer v dveh izmenah, v popoldanski in nočni. Značilnost pekarnstva so proizvodne konice, saj je treba ob koncu tedna ali pred prazniki narediti tudi 30 do 100% več kruha in peciva kot običajno. Delavci takrat delajo tudi do 12 ur v izmeni;

– poprečni netto osebni dohodki so lani v Pekarni za redno delo znašali 8.297 din, poprečje slovenskih pekov je višje in znaša 10.972 din. Skupaj z nočnim delom in nadurami je bil osebni dohodek grosupeljskih pekov za 26% višji in znaša tako 11.313 din;

– nova izdelka, ki ju nameravajo letos ponuditi kupcem, sta dve vrsti trajnega kruha: prvi bo ročno delan, kilogramski mešan kruh iz pšenične, ržene in krompirjeve moke s trajnostjo tedna dni, drugi bo kruh iz črnih mok, že razrezan na rezine in tako kot prvi zavit v poseben ovoje.

Kruh razvažajo zgodaj zjutraj z lastnimi tovornjaki, saj kupci pravijo, da če kruh ni topel, ni dober, kar pa ne drži. Zaradi tega je tudi nujno nočno delo, čeprav ga ponekod (na Štajerskem in v Novem mestu) ukinjajo in dostavljajo kruh trgovinam dopoldne in popoldne. Foto: Stefan Plankar in Jože Rozman

35 let Mercator Nanosa

S trajnejšimi dohodkovnimi povezavami do nepretrganih blagovnih tokov

Letos praznuje postojnska delovna organizacija Nanos že 35-letnico obstoja. To je nedvomno čestitljiv jubilej. V teh letih se je M-Nanos razvil v srednje veliko delovno organizacijo blagovnega prometa z grosistično in maloprodajno dejavnostjo in s proizvodnjo suhomesnih izdelkov.

Razvojna pot današnjega M-Nanosa se je začela v letu 1947, ko je Okrajni ljudski odbor Postojna ustanovil Okrajni magazin Postojna, katerega naloga je bila nakup in prodaja na drobno vseh poljedelskih, prehrabnih in ostalih industrijskih proizvodov široke potrošnje. V začetku je v novi organizaciji delalo 26 ljudi, poleg skladišč v Prestranku pa je obstajalo še osem trgovin na drobno na območju Postojne in Pivke.

Kljub skromnim sredstvom in možnostim se je takratni kolektiv zagrizel v delo in dosegel iz leta v leto boljše rezultate. Leta 1949 je imelo podjetje že 35 trgovin in eno celo v Prezidu; to, da je neko detajlistično podjetje imelo svojo poslovalnico zunaj republike, je bil takrat edinstven primer.

Po integraciji vojnih trgovskih podjetij Nova vas, Postojna in Pivka se je 1952. leta podjetje preimenovalo v Državno trgovsko podjetje Nanos Postojna in od takrat dalje obdržalo ime Nanos kot glavni del imena firme.

Že leta 1950 je bil izvoljen prvi samoupravni organ podjetja, s čimer so bile dane še večje možnosti uspešnega gospodarskega razvoja.

Podjetje je od 1954. do 1962. leta opravljalo pretežno grosistično dejavnost. Po tem letu pa se je k podjetju pripojilo tudi več maloprodajnih trgovskih podjetij z območja obale in Notranjske. Prodajni predmet se je tako razširil tudi na maloprodajo, zato se je podjetje preimenovalo v Trgovsko podjetje na veliko in malo Nanos Postojna.

Ob integracijskih procesih sta obseg poslovanja in število zaposlenih neprestano rasla, hitro pa so se večala tudi osnovna sredstva.

V letu 1978 se je zaradi zadovoljitve širših interesov ter specializacije in delitve dela Nanos vključil v sestavljeno organizacijo združenega dela Mercator Ljubljana.

Danes opravlja M-Nanos svojo dejavnost v več občinah v SR Sloveniji in SR Hrvatski, pretežno pa

je dejavnost osredotočena v južno-primorski in notranjski regiji. V skoraj 200 prodajalnah vseh tipov – od blagovnic, marketov in specializiranih trgovin do podeželskih trgovin z mešanim blagom – združuje svoje delo skoraj 1700 delavcev raznih profilov in kvalifikacij, v večini pa so delavci trgovske in gostinske stroke.

Danes so v M-Nanosu združenih naslednji tozdi:

- TOZD grosistični promet Grosist Postojna,
- TOZD maloprodaja Izbira Postojna,
- TOZD Tovarna mesnih izdelkov Postojna,
- TOZD maloprodaja Preskrba Portorož,
- TOZD maloprodaja Indus Koper,
- TOZD grosistični promet Sadje Koper Dekani,
- TOZD maloprodaja Trgovina Rakek,
- TOZD maloprodaja Opskrba Čabar in
- Delovna skupnost skupnih služb v Postojni.

Za poslovno leto 1982 je kolektiv M-Nanos prevzel nalogo, da realizira 6.441.837.500,00 dinarjev celotnega prometa, kar bo zahtevalo velike napore vseh zaposlenih, posebno še, ker je znano, da je ponudba blaga proizvajalcev na nekaterih področjih pomanjkljiva, po drugi strani pa tudi kupna moč prebivalstva slabi, zato je pri nakupih predvsem trajnejših dobrin opaziti veliko premissljenost.

Pri vsem tem pričakuje trgovina kot pa panoga od širše družbe pravičnejši odnos, saj so pogoji gospodarjenja v notranji maloprodajni in grosistični trgovini trenutno izredno zaostreni in težki, predvsem zaradi tega, ker trgovina že dve leti posluje z zamrznjenimi cenami lastnega dela (maržami), kar je ob prisotnosti tako visoke inflacije skorajda nevdržno.

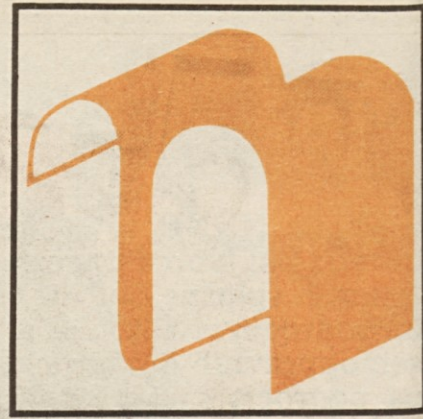
Naloge, ki jih sedanji trenutek našega družbenega razvoja postavlja pred kolektiv M-Nanosa, so predvsem v tem, da se kot organizacija blagovnega prometa

vkluči v stabilizacijska prizadevanja in da v obliki trajnejših dohodkovnih povezav dograjuje reproduktivno celoto, ki bi zagotavljala nepretrgane blagovne tokove v verigi proizvodnje in trgovine do samega potrošnika. Priznati pa je treba, da je ravno na tem področju precej težav in problemov, ker se proizvodnja, posebno tista, ki je trenutno v konjunktornem položaju, neodgovorno obnaša do kakršnihkoli dolgoročnih povezav, kar je vzrok, da se stvari tako počasi premikajo na bolje.

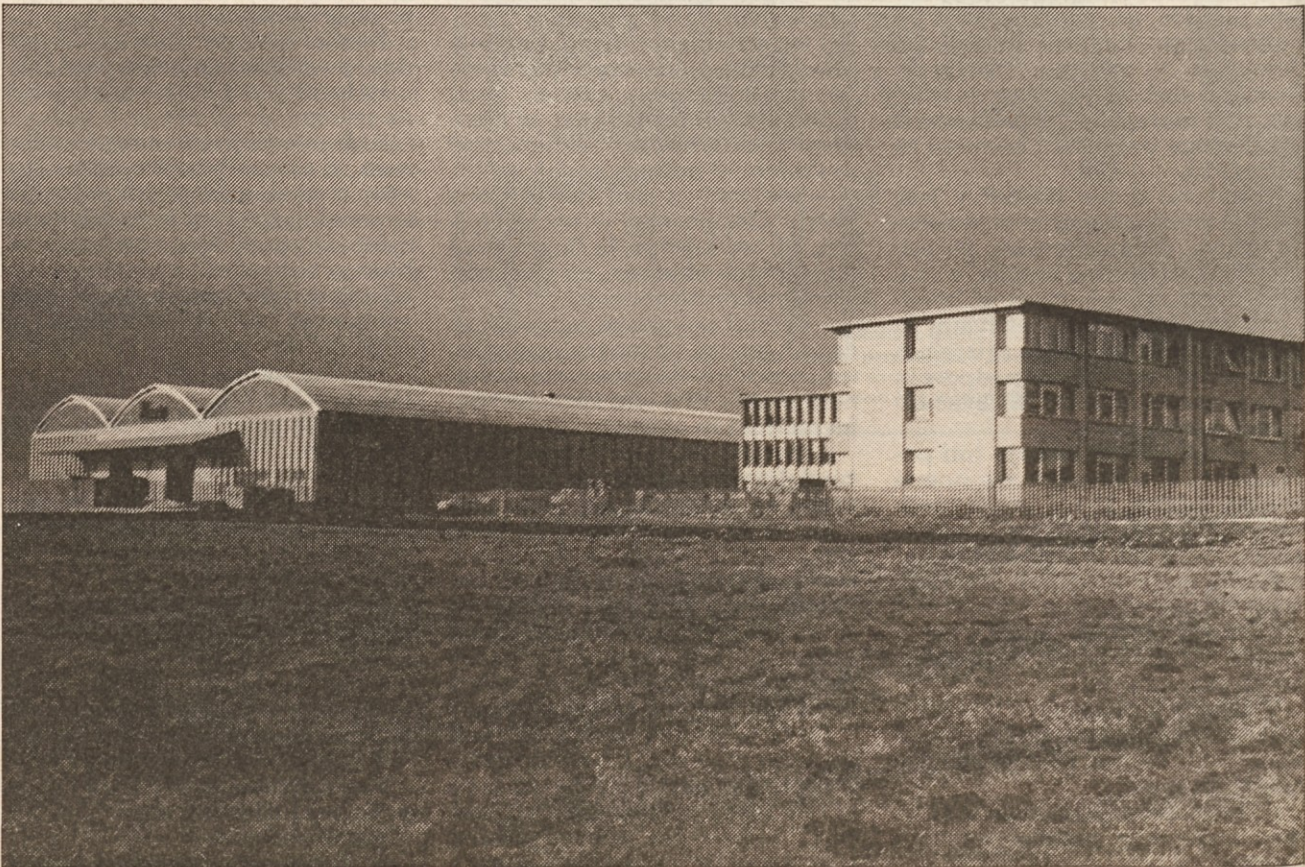
Kljub vsemu je M-Nanos v pre-

teklem obdobju pokazal veliko pripravljenosti tudi za probleme v proizvodnji, saj je, da bi zagotovil trajno oskrbo, združil preko 3.000.000,00 dinarjev sredstev, ki pri posameznih blagovnih skupinah bolj ali manj zagotavljajo nemoteno oskrbo.

Celotno združeno delo naše skupnosti se mora zavedati, da je uspeh stabilizacije v dobršni meri odvisen od ustreznih dohodkovnih povezanosti po načelu interesov in tega se zavedajo tudi združene temeljne organizacije Mercator-Nanosa.

**Nanosove
vesti**

Delavci M-Nanosa so lahko upravičeno ponosni na vse, kar so v petintridesetih letih ustvarili. Iz majhne, improvizirane poslovne celice v Postojni je nastala močna trgovska delovna organizacija z razvito grosistično dejavnostjo, velikimi skladiščnimi zmogljivostmi in z dobro organizirano maloprodajno mrežo s preko 200 trgovinami, blagovnicami in marketi. Ob jubileju se delavci M-Nanosa še trdneje odločajo za zagotovitev nadaljnje rasti materialnega, samoupravnega in socialnega razvoja tega kolektiva. Fotoarhiv M-Nanosa

Komercialni teden tozda Grosist

Tomaž Vrhovec – TOZD Grosist

Uspešno prilagajanje maloprodaji

V tozdu Grosist smo že pred tremi leti pričeli z urejanjem »kolekcijske« oziroma vzorčne sobe, da bi tako na enem mestu razstavili blago, ki ga imamo v naših skladiščih. K temu nas je vodila tudi zavest, da se je treba z novimi oblikami dela približati kupcu, hkrati pa se (kot grosist) uspešno prilagajati maloprodaji, tudi v okviru uresničevanja dogovorjene politike znotraj sozda.

V zadnjih letih smo dvakrat na leto organizirali komercialne tedne in na osnovi vsakokratnih izkušenj ter v skladu z našimi možnostmi prilagajali obliko in metodo tega dela, upoštevajoč hkrati pobude, ki smo jih vsakokrat dobivali od naših partnerjev.

»Kolekcijska« soba ni namenjena le komercialnim tednom, temveč se v njej odvijajo poslovni sestanki in dogovori ter obiski kupcev. Za ažurnost razstavljenega blaga skrbijo komercialna služba in vodje skladišč.

Letošnji komercialni teden je bil v času med 5. in 9. aprilom. Lahko rečemo, da smo se nanj skrbno in odgovorno pripravili in prej uredili vse potrebno.

Ko ocenjujemo dosežene rezultate komercialnega tedna, lahko ugotovimo, da je bil odziv vseh vabljenih zelo velik (preko 700 gostov), vendar pa vseeno nismo v celoti zadovoljni in to predvsem z obiskom predstavnikov iz nekaterih Nanosovih tozdov ter iz nekaterih tozdov in DO iz sestava sozda Mercator. Dobra je bila udeležba iz tozdov Dolomiti, Jelka Ribnica, Trgopromet, Standard in Golovec ter iz M-STP Hrastnik.

Izbira blaga je bila, glede na položaj na tržišču, dokaj zadovoljiva. S poslovnimi partnerji smo se še boljše spoznali in se dogovorili o konkretnih oblikah za sodelova-

nje v bodoče. V določenih poslovnih enotah tozdov smo s to obliko prodaje v teh dneh dosegli celotni mesečni plan prodaje. Prispevali smo tudi k učinkovitejšemu uresničevanju dogovorjene poslovne politike v sozdu.

Ko ugotovljamo uspehe in pomanjkljivosti te naše akcije ne moremo mimo dejstva, da je bil opravljen le del naloge in da je drugi del še pred nami. To se naša predvsem na hitro in kakovostno odpremo blaga, ki so ga naši kupci naročili, kar bomo dosegli le z učinkovitejšimi organizacijskimi postopki, na primer z uvedbo druge izmene v nekaterih naših skladiščih, s čimer bi dosegli večjo izkoriščenost vozil, delovnega časa itd.

Ista ugotovitev velja za naše delo pri organizaciji podobnih akcij v bodoče. Upoštevati bo treba dosedanje izkušnje in predloge poslovnih partnerjev ter doseči boljše organiziranost in tesnejšo povezavo komercialnih služb na ravni DO in tudi sozda. Le s takšnimi konkretnimi oblikami sodelovanja bomo dosegli zastavljene cilje in še v večji meri uresničevali vlogo, ki jo ima grosist v odnosu na maloprodajo. To pa ni odvisno le od naše dobre volje in prizadevanj, temveč tudi od v okviru DO in sozda dogovorjenih in samoupravno sprejetih medsebojnih obveznosti.

35 let M-Nanosa 35 let

Komercialni teden je kot oblika prodaje, ki jo zahteva sedanji zapleten položaj na tržišču, pokazal svoje prednosti in potrdil pravilno odločitev tistih, ki so ga organizirali. Poleg neposrednega prodajnega učinka velja omeniti tudi uspešno urejanje poslovnih spoznanj, celovito predstavitev blagovnega asortimana in ureditev poslovnih odnosov za naprej in za nazaj. Zamisli, kakršna je komercialni teden, bodo pomagale iz začaranega kroga. Na posnetku: strokovno vodenje in nazorna predstavitev blaga. Fotoarhiv M-Nanosa

Delo v skladišču prehrane v postojnskem tozdu Grosist je nedvomno eno najnapornejših, saj doseže dnevni promet do 50 ton in več, pri čemer se je vse doslej opravljalo to delo ročno. Večletna prizadevanja skladiščnih delavcev, da bi vendarle mehanizirali pretovarjanje, so rodila uspeh in kupljen je bil ustrezen viličar. Na sliki vidimo Viktorja Sojerja, dolgoletnega skladiščnega »mačka«, ko demonstrira uporabnost in tehniko dela z viličarjem. Seveda pa Viktor ni mogel obljubiti delavcem tega, kar so nekateri mogoče pričakovali – da jim s prihodom mehanizacije ne bo treba več delati. Obratno, uvedba strojnega razkladanja in nakladanja zahteva bistveno večjo urejenost in ustrezno predpripravo, seveda pa se bistveno zmanjša fizični napor in doseže večjo učinkovitost dela, kar je danes poglaviti cilj.

Sprejeli delovni načrt

Franc Čuk – DSSS

Delavski svet DO v novem sestavu

Na seji delavskega sveta Mercator-Nanosa so se 19. marca sestali delegati prejšnjega sklica in delegati, ki so bili izvoljeni na volitvah 11. marca.

Delegati prejšnjega sklica so pregledali realizacijo sklepov zadnje seje in obravnavali rezultate poslovanja v preteklem letu, o čemer je bila v tem glasilu podana obširna informacija.

Novoizvoljeni delegati so potrdili poročilo centralne volilne komisije in verificirali mandat kandidatov. Za predsednico delavskega sveta je bila izvoljena Adelija Glavaš iz tozda Sadje Koper, za njenega namestnika pa Anton Arko iz tozda Trgovina.

Izvoljen je bil nov izvršilni odbor delavskega sveta, ki se je že konstituiral. Za predsednika je bil izvoljen Aleksander Maver iz tozda Grosist, za njegovega namestnika pa Jakov Žagar iz tozda Op-skrba.

Osrednja točka dnevnega reda je bil sprejem akcijskega programa za gospodarjenje in vodenje poslovne politike, ki ga je podal podpredsednik PO za komercialne zadeve, Franc Koščak, dopolnil pa so ga delegati.

V nabavno prodajni politiki je treba posebej spremljati rast obsega prodaje in utrjevanje povezav med grosistično in maloprodajno mrežo. Delegati so bili enotnega mnenja, da ni več mogoče odlašati z dogovorom o specializaciji grosi-

stične dejavnosti v sozdu Mercator, ker je to eden od bistvenih pogojev za povečanje plasmajev blaga tozda Grosist v maloprodajno mrežo Mercatorja. Za izvajanje nabavno prodajne politike so bile dane konkretne zadolžitve in določena odgovornost posameznih nosilcev komercialnega poslovanja. Akcijski program bo objavljen in bo imel veljavo samoupravnega splošnega akta.

Organizacijski predpis št. 4, ki so ga sprejeli delegati na tej seji, določa organiziranost in izvajanje komercialne funkcije v delovni organizaciji in bo prav tako objavljen kot samoupravni splošni akt.

Delavski svet je določil predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za počitniški dom. S tem sporazumom bi zagotovili sredstva za prvo fazo sanacije počitniškega doma v Savudriji, ko bi le uredili nadomestno stanovanje za stranko.

V nadaljevanju seje so člani delavskega sveta izvolili še delegata v zbor podpisnikov samoupravnega sporazuma za ekonomske odnose s tujino v okviru sozda in določili predlog višine regresa za letni dopust, nagrad ob delovnih jubilejih in ob upokojitvi ter višino regresa za prehrano v breme materialnih stroškov.

Z učenci in štipendisti

Irena Jurca – TOZD Izbira

Prvi vtisi z delovne prakse

Postojnski tozd Izbira je bil določen za organiziranje in izvajanje delovne prakse učencev srednje družbenoslovne ekonomske šole iz Nove Gorice. Iz vrst poslovskega kadra se je z dopolnilnim izobraževanjem usposobilo šest mentorjev, tistih delavcev tozda, ki s svojo poklicno in družbeno aktivnostjo uveljavljajo humane odnose in imajo smisel za delo z mladimi.

Na osnovi izvedbenega programa je bil najprej organiziran uveljavljani seminar za vse učence, med katerimi so tudi štipendisti tozda. Strokovni delavci tozda oziroma delovne organizacije so jih seznanili z namenom, časom in načinom izvajanja delovne prakse, s povezavo teorije s prakso ter z zahtevami poklica, za katerega se bodo usposobili. Seznanili so jih tudi z dejavnostjo, organizacijsko

obliko tozda, DO in sozda, samoupravno organiziranostjo, uresničevanjem samoupravljanja ter delovanjem družbenopolitičnih organizacij in varstvom pri delu.

Naslednjega dne se je prva skupina šestih učencev vključila v delovni proces v prodajalni in se med delovno prakso udeležila sestankov samoupravnih organov tozda, kot je to v programu predvideno.

Njihovi prvi vtisi ob zaključku delovne prakse

Marija Tomažič: »Delovna praksa je bila prijetno in koristno doživetje, le prehitro je minila.«

Vera Barič: »Primerjala sem delo v trgovini s tekstilnim in tehničnim blagom z delom v trgovini z živili. Ugotovila sem, da mi je bolj všeč delo z živili, ker je bolj dinamično, prihaja več kupcev, skratka – več dela in zadovoljstva.«

Matjaž Petkovšek: »Brez dela ni prijetno, zato sem si žele! z delovno prakso spoznati čim več novosti, ki so mi potrebne za bodoči poklic. Delovna praksa mi pomeni tudi potrebno in koristno sprostitev. Mentorji so se zelo potrudili.«

Suzana Koritnik: »Uveljavljani seminar je bil pretežak in na nekaterih področjih težje razumljiv. V prodajalni bi lahko bilo še več konkretnega dela. Menjavanje mentorjev je negativno, ker bi z enim ali največ dvema mentorjema učenci dobili boljši stik, se med seboj bolje spoznali in bolje sodelovali.«

Mirjam Simčič: »Po razlagi profesorjev iz šole nisem imela prave predstave, kako naj bi delovna praksa sploh potekala. Ugotavljam, da nisem razočarana in da je bilo prakse še premalo.«

Ena Bito: »Bolj me je zanimala prodajalna, kjer je dela več in nam je čas hitro potekal. Spoznali smo za nas precej novih stvari, o katerih smo imeli čisto drugačno predstavo. Ta spoznanja so za naš poklic nujno potrebna.«

Vsi, ki smo pri izvajanju proizvodne oziroma delovne prakse kakorkoli sodelovali, lahko ugotovimo, da mladi radi delajo, da so vestni in zavzeti, čeprav se s prakso prvič srečujejo, njihovi vtisi in mnenja pa nam bodo v prihodnje v pomoč pri iskanju boljših rešitev.

Spoznavanje posebnosti znanj, ki jih zahteva prodajalna kozmetike, načina strežbe in odnosa do strank ter njihovih želja in potreb je bilo za učence tisto, česar knjiga ne more dati. Pozornost, s katero učenci spremljata razlago naše sodelavke, Milke Frank, je dokaz o njihovi ukaželjnosti. Fotoarhiv M-Nanosa

Učenci na delovni praksi so prvega dne spoznali naše organizacijsko, gospodarsko, samoupravno in tudi družbenopolitično življenje in delo. Njihovi zvedavi pogledi so pričali o tem, da je ta prvi stik s samoupravno gospodarskim mehanizmom težko razumeti in dojeti. Iz njihovih vprašanj se jasno odraža spoznanje, da se bodo morali še veliko učiti in marljivo slediti tistemu, kar dajeja šolsko usposabljanje in delovna praksa.

Akcija NNNP 82

Dorđević Dušan – DS

Manj krvavega davka in ognjenih zubljev

Letošnja akcija NNNP bo v znaku preventive v cestnem prometu in požarne varnosti. Vsi vemo, kolikšen je davek prometnih nezgod in kolikšna je gmotna škoda, ki jo povzročijo požari. Zamisliti se moramo, kako se sami preventivno vključujemo v varnostno kulturo na tem področju.

V večini primerov je za nesrečo kriv človek – njegova malomarnost, neodgovornost in nepoznavanje varnostnih predpisov, zato mora biti slehernemu delavcu skrb za večjo požarno varnost in zaščito družbenega premoženja stalna naloga. Neposredni nosilec načrtovanja so delavski sveti, komiteji za splošni ljudski odpor (SLO) in družbena samozaščita (DS) ter drugi organi upravljanja. Posvetiti se bo treba seznanjanju,

vzgoji in izobraževanju delavcev na tem področju. Zavedati se moramo, da smo dolžni posvetiti enako skrb premoženju, ki ga imamo in s katerim upravljamo na delovnem mestu, kot jo posvečamo svojemu premoženju doma. Manj krvavega davka, ki ga povzročajo cestne nezgode in čim manj ognjenih zubljev – to mora biti vodilo nas vseh.

Akcija NNNP ne sme ostati na papirju. Vse družbenopolitične or-

ganizacije, samoupravni organi, komiteji za SLO in DS ter sleherni delavec morajo dati prispevek k uspešnosti te vsakoletne množične akcije.

Ce smo pomen in odgovornost za varnost naših življenj, za varnost našega dela in za varnost naše celotne samoupravne družbene skupnosti pravilno dojemli, potem moramo vedeti, da se je za takšno nalogo potrebno najprej usposobiti in nato z dograjevanjem znanja in prizadevanj doseči uresničitev zastavljenih ciljev.

M-Nanos bo gostitelj

Tomaž Vrhovec – TOZD Grosist

Peta mercatoriada je pred vrati

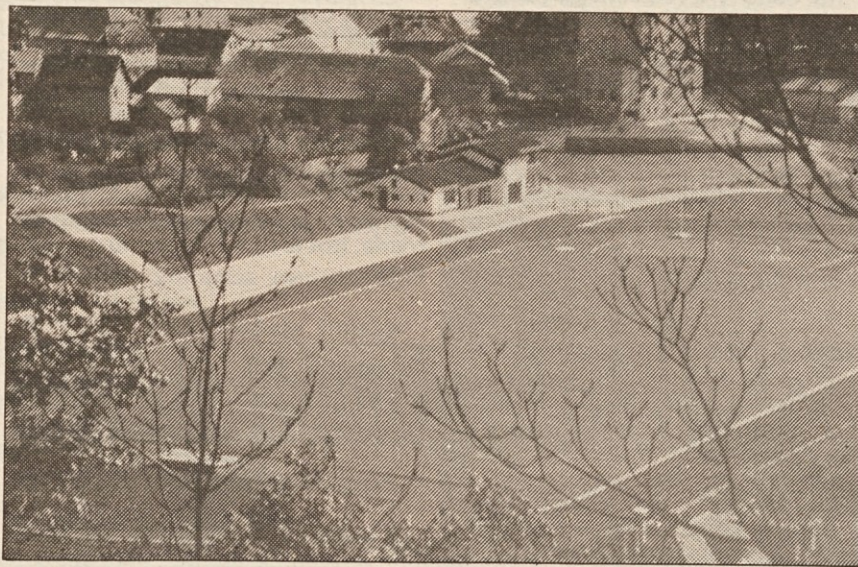
V prejšnji številki našega glasila je bil objavljen razpis za V. letno mercatoriado. Tokrat objavljamo fotografije športnega parka v Postojni, kjer bo osrednje tekmovanje.

Športni park Postojna je zagotovo eden najlepših in najsodobnejših v Sloveniji. Leži sredi mesta, v neposredni bližini gostinskih objektov in Postojnske jame. Obsega 5 hektarjev tekmovalnih in rekreacijskih površin. Namenjen je telesnokulturnim aktivnostim občanov, posebej pa še osnovnošolski in srednješolski mladini ter športnim društvom. Urejenost objektov omogoča izvedbo vseh vrst aktivnosti in drugih športnih tekmovanj ter večje kulturne in druge manifestacije.

Športni park je bil zgrajen s prostovoljnim delom občanov, posebej pa velja poudariti delež mladine in JLA. Sredstva so bila zagotovljena z namensko prispevno stopnjo in ob veliki podpori družbenega dela občine Postojna.

Pokrovitelj letne mercatoriade, Mercator-Nanos, je prepričan, da

bodo na takšnem objektu naše športne igre zadovoljivo in uspešno izvedene.

Športni park v Postojni je eden najlepših v Sloveniji. Foto: Igor Kafol

Želimo, da bi se mercatoriade udeležili vsi kolektivi Mercatorja in da na ta dan pridejo v Postojno ne le tekmovalci, ampak tudi drugi sodelavci. Ogled mercatoriade, združen z ogledom Postojnske jame, bo nedvomno zanimiv tudi za širše kolektive. S tem bo naša mercatoriada postala res množična.

Pravnik svetuje

Kakšni so zakoniti pogoji za odpoved stanovanjske pogodbe za stanovanje, ki ga je delavec dobil od organizacije združenega dela?

Za stanovanja, ki jih delavci dobijo od organizacije združenega dela, kjer so v delovnem razmerju, velja določena vezanost stanovanjske pravice na opravljena dela v organizaciji združenega dela. Delavcu je moč odpovedati stanovanjsko pogodbo le iz tako imenovanih »krivdnih razlogov«, ti pa so:

- če delavcu preneha delovno razmerje po lastni izjavi oziroma po odpovedi;
- če delavcu preneha delovno razmerje zaradi obsodbe za kaznivo dejanje za dalj kot šest mesecev;
- če delavcu preneha delovno razmerje zaradi hujše kršitve delovne obveznosti po disciplinski odločbi.

Nadaljnji pogoj, ki mora biti izpolnjen, je ta, da lahko stanodajalec odpove stanovanjsko pogodbo le v treh mesecih po prenehanju lastnosti delavca v združenem delu. Če organizacija združenega dela ta rok zamudi, s tem izgubi možnost odpovedi.

Poudariti je treba, da kljub prej naštetim krivdnim razlogom delavcu ni moč odpovedati stanovanjske pogodbe, če je dopolnil deset let delovne dobe, od tega neprekinjenih pet let pri stanodajalcu.

Stanovanjsko pogodbo je moč odpovedati le po sodni poti.

Kdaj delavec pridobi pravico do letnega dopusta?

Delavec ima pravico do letnega dopusta, ko mu preteče čas nepretrganega dela, ki ga delavci določijo v pravilniku o delovnih razmerjih. Ta čas pa nikakor ne more biti daljši kot šest mesecev, lahko pa je krajši.

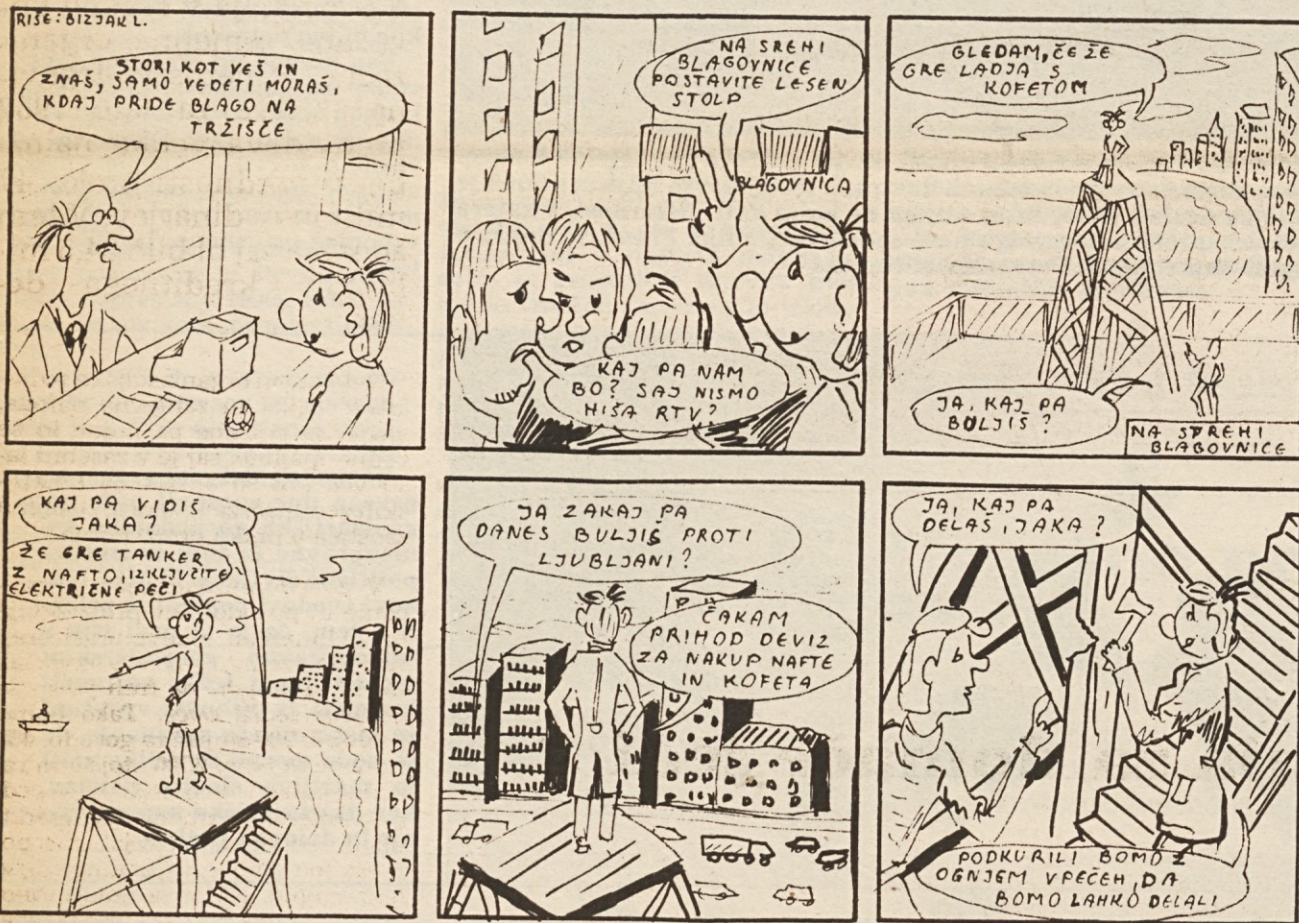
Delavec, ki v koledarskem letu ne izpolni pogoja nepretrganega dela 6 mesecev ima pravico do letnega dopusta v sorazmerju s časom, prebitim na delu. V tem primeru se število dni dopusta, ki bi jih delavec imel, če bi izpolnil pogoj šestih mesecev nepretrganega dela, deli z 12 in pomnoži s številom mesecev, ki jih je delavec prebil na delu.

Letni dopust traja najmanj 18 in največ 30 delovnih dni v koledarskem letu. Dolžina dopusta je odvisna od pogojev, ki jih predpisuje pravilnik o delovnih razmerjih. Ti pogoji so delovna doba, teža in zahtevnost dela, socialne in zdravstvene razmere in drugo.

Izjemoma lahko dopust traja največ 35 delovnih dni in to za tiste delavce, ki so v tekočem letu dopolnili 50 let starosti in za delavce, ki imajo priznan status invalidne osebe in najmanj 60-odstotne telesne okvare.

Delavec mora letni dopust izrabiti nepretrgano, lahko pa se v pravilniku določi, da se dopust izrabi v dveh ali več delih, s tem, da mora en del dopusta trajati nepretrgoma najmanj 12 delovnih dni. Letni dopust je treba izrabiti do konca koledarskega leta. Če delavec nastopi dopust ob koncu leta, ga lahko nepretrgoma nadaljuje v naslednjem koledarskem letu.

Trgovec Jaka

Nekoliko zapozneno sta bila na slovesnosti v Strunjanu izročena priznanje in zahvala za 30-letno delo v kolektivu M-Nanosa Gabrijelu Hreščaku, poslovodji pri tozdu Indus. Navdušeno ploskanje, ki je spremljalo podelitev, je pričalo, da se vsi zavedamo velikih uspehov v teh 30 letih in da so slavljenci kot pionirji razvoja M-Nanosa k temu največ prispevali. Fotoarhiv M-Nanosa

Kako in koliko smo res gospodarni nam kaže tudi slika našega okolja. Urejenost skladišča in rampe, videz kamionov, urejenost parkiranja in podobno, daje sliko uspešnosti našega dela. Da bi tudi na zunaj popravili, kar se popravi da, smo organizirali urejevalno akcijo. Toda, kot vedno: eni da, drugi zelo težko, tretji pa sploh ne! Izkazali so se sodelavci iz skladišča prehrane, bistveno manj naši mehaniki, naši delavci iz tehničnega skladišča pa kot da niso člani tega kolektiva. Na sliki: nakladalna rampa je dobila bistveno drugačen videz, pri čemer je v tem okolju zagotovljena tudi bistveno večja tehnična in požarna varnost. Fotoarhiv M-Nanosa.

Korl in Vencel

Korl: Kaj pa tuhtaš Vene? Nekam zaskrbljen se mi zdiš?

Vencel: Ne vem ali naj dam plačo na knjižico ali naj odprem tekoči račun?

Korl: Pri čem pa je več denarja?

Vencel: Denarja je enako – gre samo za finte, ki so lahko zelo uporabne.

Korl: Ne bodi skrivnosten in mi povej, za kakšne finte gre in kaj je to tekoči račun?

Vencel: Pri knjižici lahko dvigneš toliko, kolikor imaš denarja, pri tekočem računu pa je drugače. Določene ugodnosti ti nudi banka, nekaj ugodnosti ti nudi prodajalec, nekaj pa si jih moraš vzeti sam – brez tega ne gre.

Korl: Zdaj vem pa toliko kot prej!

Vencel: Če imaš čekovno knjižico, si kot Amerikanec: banka ti plačuje račune; če kupiš pri »pravem« prodajalcu, pride račun šele čez nekaj mesecev; če ti zmanjka denarja, ti tudi banka dovoli, da greš lahko malce v minus, če pa si odločen mož, boš kupil kar potrebuješ, tudi če nimaš več denarja na računu. Seveda tisti iz Sarajeva pretiravajo. Ne smeš kupiti avta, če nimaš denarja, saj ga ne boš mogel voziti, ko boš v zaporu.

Korl: In kaj moraš narediti, da ti banka vse to verjame?

Vencel: Najprej moraš nekaj vložiti in določeno vsoto privarčevati.

Korl: Mi je že jasno! Zame to torej ne pride v poštev!

Nanosove
vesti

Nanosov vestnik, priloga časopisa Mercator, glasila delavcev in kmetov SOZD Mercator – Ureja uredniški odbor – Odgovorni urednik priloge Franc Glažar (telefon: (067) 21-441) – Tisk ČGP Delo – Naklada 12.000 izvodov

Obvezno združevanje denarja za razvoj in pospeševanje kmetijstva

Jožica Bizjak – M-Kmetijski kombinat Sevnica

Če želimo pridelati več hrane doma

Živimo v času, ko moramo sami pridelati čimveč hrane, tako v Jugoslaviji kot v Sloveniji. Zato morajo kmetijske organizacije skupaj z občinami izpolniti dogovorjene naloge, določene v letnih in srednjeročnih planih. To pa se bo dalo narediti le z dovolj sredstvi, vračljivimi in nevračljivimi.

Občina Sevnica in M-Kmetijski kombinat Sevnica sta se razmerno zgodaj odločila, da začeta sistematično reševati težave v kmetijstvu in leta 1979 je bila zato ustanovljen SIS za pospeševanje kmetijstva v občini Sevnica. Samoupravni sporazum o ustanovitvi ssa je podpisalo 21 proizvodnih in neproizvodnih tozdov. Podpisniki sporazuma so prispevali v sklad 0,3 odstotka od čistega dohodka, družbeno politične skupnosti pa niso imele te pristojnosti, da bi sprejele odlok, ki bi zavezoval vse delovne organizacije, da prispeva sredstva v sklad za pospeševanje kmetijstva. Zbrani denar je šel za pospeševanje živinoreje z doma pridelano krmo, za družbeno organizirano poljedeljsko proizvodnjo, za kmetijsko pospeševalno službo, za pospeševanje ribogojstva in ribolova, za nadomestila dela obresti pri kreditih hranilno kreditne službe, za pospeševanje kmetijske proizvodnje na hribovitih področjih itd.

Zbrana sredstva niso bila visoka, finančni plan pa ni zagotavljal rednega dohodka, zato ni bilo mogoče na taki podlagi primerno načrtovati in izpolnjevati nalog.

Nov zakon o zagotavljanju in usmerjanju sredstev za intervencije v proizvodnji hrane v obdobju 1982–1985, ki je bil sprejet v Sloveniji januarja 1982, prinaša možnost in hkrati tudi obveznost, da slovensko kmetijstvo pridobi novih 18.000 ha zemljišč.

Zakon daje občinam možnost, da z odloki odločajo o zbiranju sredstev za izpolnitev dogovorjenih nalog na svojem območju. Skupščina občine Sevnica je na seji zbora združenega dela februarja letos sprejela odlok o za-

Foto Kancijan Hvastija

gotavljanju in usmerjanju sredstev in intervencij v proizvodnji hrane v obdobju 1982–1985. Na podlagi tega odloka se zbirajo sredstva iz bruto osebnih dohodkov (0,3 %) vseh zaposlenih v občini, kar naj bi v letošnjem letu zneslo 3.883.000 din.

V sis za pospeševanje kmetijstva pritekajo sredstva tudi od katastrskega dohodka kmetov po 1-odstotni stopnji in iz republike. Skupaj se bo tako letos nabralo 4.513.000 din za izdelavo razvojno naložbenih programov kmetij, za sofinanciranje načrtov za ureditev preusmerjenih kmetij, za regresiranje obrestne mere, za regrese kmetom za nakup repromateriala, plemenske živine itd.

Za uresničitev teh načrtov bo skrbela pospeševalna služba M-Kmetijskega kombinata Sevnica pri TOK Kooperacija.

Krški mladi zadružniki organizirali tekmovanje

Marija Živič – M-Agrokombinat Krško

Tudi znanje je orodje mladih kmetovalcev

Aktiv mladih zadružnikov TOK Kmetijstvo-trgovina-storitve pri M-Agrokombinatu Krško je bil pod pokroviteljstvom IS skupščine občine Krško organizator devetega tekmovanja »Mladi in kmetijstvo« za mlade zadružnike kmetijskih organizacij z Dolenjske. Tekmovanje je bilo v soboto, 20. marca 1982 v veliki dvorani delavskega doma Edvard Kardelj v Krškem.

Izbirnega tekmovanja, na katerem si je najboljša ekipa pridobila pravico udeležbe na republiškem tekmovanju, so se udeležili mladi zadružniki iz Trebnjega, Novega mesta tekmovalci KZ Krka in Kmetijskega šolskega centra), Metlike, Črnomlja, Sevnica, Krškega in Brežic.

Program je bil zahteven, saj so morali mladi kmetje-tekmovalci odgovarjati na vprašanja iz vseh kmetijskih panog, dodatno pa še iz kmetijske zakonodaje in družbenopolitične prakse.

Na velikem odru smo videli osem moštev, veliko ploščo, na kateri so sproti označevali pravilne in nepravilne odgovore, ter tekmovalno komisijo. Dogajanje je popestrila domača kmečka tam-

buraška skupina iz Libne pri Krškem s pevcem Vasjo Matjanom.

Največ pravih odgovorov je imelo tričlansko moštvo mladih zadružnikov iz kmetijske zadruge Krka Novo mesto, drugo mesto si je priborila domača ekipa mladih zadružnikov M-Agrokombinata Krško, TOK Kooperacija, tretji so bili mladi iz KZ Metlika.

Visoko lahko ocenimo znanje, ki so ga mladi pokazali s pravihmi odgovori o kmetijstvu, predvsem o poljedelstvu in živinoreji. Najboljši so dobili spominska priznanja, vsi pa še praktična darila. Zaključek prireditve z večerjo in družabnim programom je bil v sosednjem Mercatorjevem hotelu Sremič.

Foto Kancijan Hvastija

Foto Kancijan Hvastija

Načrti letošnje kooperacijske proizvodnje

Alojz Pirc – M-Agrokombinat Krško

Drage naložbe in visoka posojila

Plan delovne enote Kooperacija v sestavi povečane temeljne organizacije Kmetijstvo-trgovina-storitve za leto 1982 predvideva velike naložbe, v vrednosti preko 47 milijonov dinarjev. V tem znesku naj bi bilo 24,5 milijonov kreditnega denarja.

Delovno in organizacijsko so naložbe velika in zahtevna naloga, glede na potrebe pa nujne in še vedno majhne, saj je v zasebni lasti več kot 90 odstotkov kmetijskih zemljišč, za katera je značilna zaostala tehnika proizvodnje.

V govedoreji načrtujemo povečanje in posodobitev proizvodnje na 20 kmetijah, z novo prašičerejsko proizvodnjo se bodo ukvarjali na 16 kmetijah, na treh pa so se odločili rediti ovce. Tako bomo pridobili 286 stojišč za govedo, 480 za ovce in blizu 2500 stojišč za različne kategorije prašičev. Na sedmih kmetijah nameravajo zasaditi novih sedem hektarov jablan s povsem sodobno in najintenzivnejšo tehnologijo. Naprava novih vinogradov je močno nazadovala zaradi več zaporednih slabih letin, ki so jih povzročile neugodne vremenske razmere. Za vse je premalo zasebnega in bančnega denarja zaradi visokih podražitev. Za primer naj omenimo, da so bili stroški naprave enega hektara nasada jablan leta 1979 260.000 din, po planu za leto 1982 pa je za tako delo potrebnih že 800.000 din.

Poleg naložb ima Temeljna organizacija kooperantov tudi zahtevne naloge pri organiziranju pogodbene poljedelske, živinorejske in druge proizvodnje, ki dajejo malo zaslužka za plačilo dela strokovnjakov in organizatorjev. Poleg visokih cen so pogoste težave in problemi tudi pri nabavljanju različnega materiala, zato bo tudi v bodoče nujna in potrebna skrb vse družbe. Ne sme nam namreč biti vseeno, kako in v kakšnih razmerah pridobivamo meso in vsakdanji kruh.

Kmečke ženske spet na dveh prireditvah

Marija Živič – M-Agrokombinat Krško

Štiri pomembna priznanja za domače jedi

Aktiv kmečkih žena pri TOK M-Agrokombinat Krško, v katerega je včlanjenih blizu 500 žensk, je bil tudi v prvih mesecih letos precej delaven. Kmečke žene smo dosedaj organizirale že tri strokovna in splošno izobraževalna predavanja, ki so bila zelo dobro obiskana. Dan žena smo proslavile s kulturno družabno prireditvijo, sodelovale pa smo tudi na kulturni razstavi ob prazniku dolenjskih vin v Čatežu pri Brežicah.

Drugič zapored smo praznovala dan žena. Pod streho velike nove osnovne šole v Leskovcu pri Krškem se je zbralo veliko kmečkih žena. Ob tej priložnosti smo pripravile razstavo starejših kmečkih ročnih del, ki smo jo poimenovala »Iz starih skrinj«. Med skoraj 450 različnimi izdelki iz najrazličnejših materialov, od platna do lesa, so obiskovalci občudovali tudi več nad sto let starih umetnin. Potrebno je bilo mnogo truda, časa in potrpežljivosti, da so nastali taki in podobni izdelki.

Praznovanje dneva žena smo pričeli s kulturnim programom, v katerem so med ostalimi sodelovali tudi osnovnošolci in članice aitiva kmečkih žena, večerne ure pa je popestrila glasbena skupina. Tudi za pod zob ni manjkalo, saj so se ženske dogovorile in pripra-

vile mesne jedi, vino, gore peciva, potic in dobrega domačega kruha. Večinoma same, brez moških in mož, smo kramljale in se brezskrbno vrtele pozno v noč.

Krški aktiv kmečkih žena je sodeloval tudi na kulturni razstavi ob prazniku in razstavi vina 12. marca v Čatežu pri Brežicah, ki ga prirejajo vsako leto, enkrat na Bizeljskem, drugič v Brežicah oziro-

ma Čatežu, potem pa v krški občini, običajno v Kostanjevici.

Pridobile smo si že precej izkušenj, zato ni naključje, da nam je ocenjevalna komisija kljub precejšnjemu številu sodelujočih prisodila dve zlati in dve srebrni priznanji. Za tovrstno kulinariko so značilna pristna, kmečka, večina ma že pozabljena, toda dobra jedila.

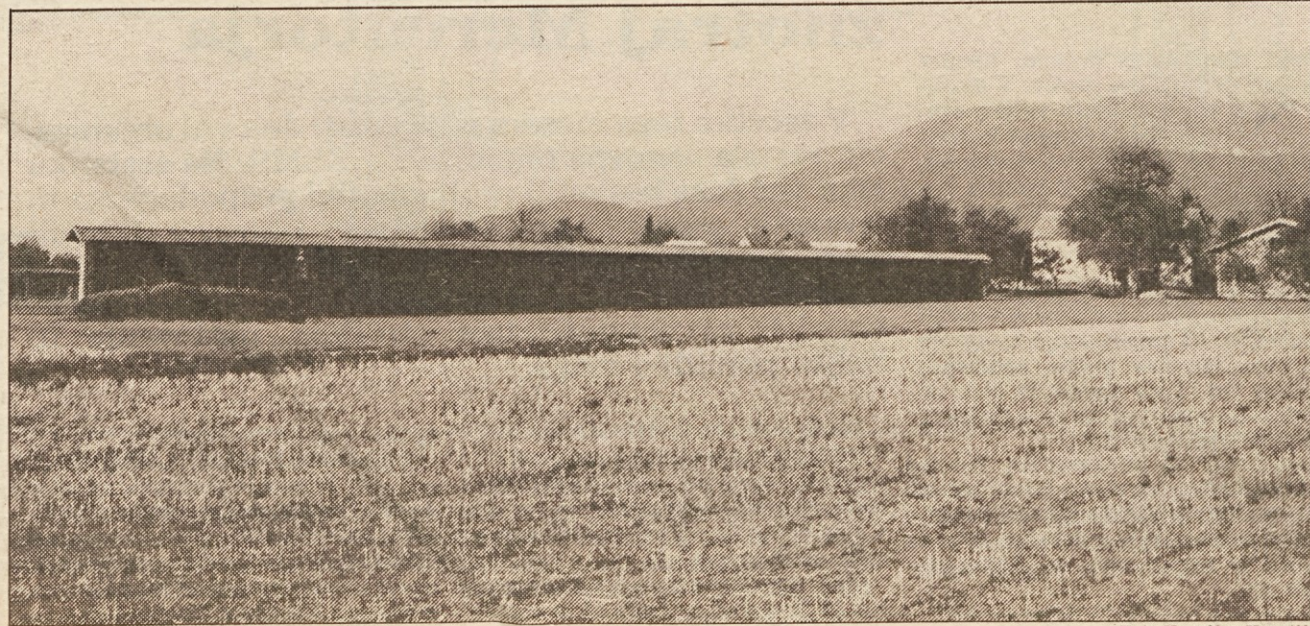

Foto Kancijan Hvastija

Pogovor s predsednico konference OO ZS MIP

Kristina Antolič – M – Izbira Panonija

Pred velikimi nalogami

Vodstva osnovnih organizacij ZS tozdov in konference so izvoljena in programske usmeritve sprejete, zato je treba začeti z njihovo realizacijo.

Izvrševanje v osnovnih organizacijah zadanih nalog koordinira in usklajuje konferenca. Prav zato sem poprosila novo izvoljeno predsednico konference, Alenko Kolarič, za kratek razgovor.

Ob sprejemu funkcije predsednice konference OOZS M – Izbire Panonije si prevzela odgovorno nalogo. Kaj pri tem čutiš?

Zavedam se velike odgovornosti; obsežnemu delu in aktivnosti ne bom kos, če ne bo pomoči vodstvenih delavcev in vseh članov sindikata naše delovne organizacije.

Kako načrtuješ delo, da ne bo čutili neaktivnosti oziroma nesodelovanja?

Načrtujem tesnejše sodelovanje s predsedniki OO ZS, uresničitev sklepa o izvedbi rednih mesečnih posvetov s predsedniki ter sporno reševanje nastajajočih problemov in nalog iz sprejetih programov.

Kako se bodo osnovne organizacije in konference vključile v predkongresne razprave sindikatov?

Po istem načelu, kot je bilo pripravljeno za 3. konferenco slovenskih sindikatov, s tem, da bo gradivo poslano v vse poslovne enote, poverjeniki sindikalnih skupin pa bodo prevzeli nalogo za izvedbo razprav.

Kako načrtuješ sodelovanje z drugimi OOZS v delovnih organizacijah severovzhodne Slovenije?

Alenka Kolarič, predsednica konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Mercator-Izbire Panonije.

V mesecu maju načrtujemo srečanje vseh predsednikov OO ZS in ZSMS delovnih organizacij severovzhodne Slovenije, ki bi naj bilo v Ptuj, torej pri nas. Na tem srečanju bi izmenjali izkušnje o delu v sindikalnih in mladinskih organizacijah, pa tudi o težavah, ki jih nikjer ne manjka. Vsekakor je prav, da sodelujemo tudi na družbenopolitičnem področju in ne samo na poslovnem.

Letos je desetletnica sodelovanja z OO ZS Elektroporcelana iz Arandželovca. Kdaj predvidevaš srečanje?

Pobrateni kolektiv bomo obiskali v mesecu maju, o poteku obiska pa ne morem reči ničesar, ker po dogovoru iz prejšnjih let gostitelj poskrbi za vse.

Simultanka svetovnega prvaka Anatolija Karpova v Narodnem domu v Ptuj.

Šahovsko društvo MIP

Kristina Antolič – M – Izbira Panonija

Na belih in črnih poljih

Šahovsko društvo MIP šteje 65 članov, od tega 32 članov, 10 mladincev, 15 pionirjev, 2 članici, 2 mladinki in 4 pionirke. To so šahisti iz različnih delovnih organizacij in ustanov.

Z delovno organizacijo MIP ima društvo sklenjeno dolgoročno pogodbo. Šahovsko društvo ob izteku vsakega tekočega leta pošlje naši delovni organizaciji poročilo o opravljenem delu. Dotacija, ki jo dobiva, ni velika – glede na uspe-

he, ki jih društvo dosega, bi lahko celo rekli, da je skromna.

Izredne uspehe so dosegli posamezniki na individualnih turnirjih. Polajžer je osvojil naslov mojstra, ekipa pa je osvojila 5. mesto v II. zvezni ligi. K temu sodi tudi

izreden uspeh dopisne šahovske ekipe z osvojitvijo 1. in 2. mesta.

Člani društva so v preteklem letu sodelovali na občinskih, regijskih, republiških, državnih in mednarodnih turnirjih, mladinci pa celo na svetovnem mladinskem prvenstvu v Gradcu, kjer je Polajžer na 4. deski odsegel v šestih partijah 4 in pol točke. Ženska ekipa je na 25. republiškem prvenstvu za Titov pokal v šahu zasedla drugo mesto. V tritetrfinalu svetovnega prvenstva v dopisnem šahu za posameznike zelo uspešno nastopa Bohar, ki ima velike možnosti za osvojitve naslova mednarodnega mojstra.

Trije člani društva so že novi republiški sodniki. Na vseh prvenstvih dobro nastopa tudi pionirska ekipa.

Delavci delovne organizacije, katere ime nosi šahovsko društvo, želimo šahistom obilo sreče in uspehov pri njihovem delu.

Aktivneje v mladinski organizaciji?

Alenka Kolarič – M – IP, TOZD Veleprodaja

Večni problem – nezanimanje

Na pobudo predsedstva OK ZSMS Ptuj so se 2. aprila zbrali mladi tozda Veleprodaja, da spregovorijo o svojem delovanju, nalogah in problemih. V tozdu Veleprodaja združuje delo in sredstva 301 delavec, kar 60 pa je mladincev, zato bi morali čutili aktivnost mladih, vendar žal ni tako.

Ob ugotovitvah, da imajo vse pogoje – od strokovne pomoči vodilnih in vodstvenih delavcev do ustrezne literature in prostora – se srečujemo s problemom nezani-

manja mladih za delo v organizaciji. Udeležba na sestankih je slaba mnogokrat zaradi nesklepčnosti sestanka sploh ni moč opraviti. Ocena vključevanja mladih v sa-

moupravne organe je povsem drugačna. Udeležba je zadovoljiva, delovanje v delavskih svetih tozda in delovne organizacije ter v komisijah in organih pa je aktivno in plodno. Na sestankih in seje prihajajo z oblikovanimi mnenji in predlogi baze, v kateri delujejo.

Ocenili smo aktivnost in vlogo mladih komunistov, saj je v OO ZK tozda od 32 članov kar 11 mladincev, katerih delo bi se moralo zrealizirati prav v mladinski organizaciji.

Mladi so spregovorili tudi o aktivnostih na področju športa, kulture in mladinskega prostovoljnega dela. Tarejo jih tudi problemi, zato so se na sestanku dogovorili, da bodo v bodoče izpopolnili metode delovanja, izvrševali naloge, ki so si jih zadali v programu dela in k uresničevanju pritegnili kar največ mladincev. »Ena lastovka še ne naredi pomladi,« so rekli, »le združeni in organizirani jo bomo!

organizirali lokalno mladinsko delovno akcijo.

V prostoru stare uprave je več osnovnih sredstev, ki so bila odpisana že pred leti in danes nimajo uporabne vrednosti, zaradi česar so samo v napoto. Odpadle kovinske dele bomo na domači delovni akciji zbrali in jih prodali Dinosu. Denar bomo namenili za delo osnovne organizacije ZSMS.

Hkrati smo se dogovorili, da bomo bolj skrbno zbirali papirnato embalažo in jo prodajali. Za štafeto mladosti, ki bo v naših krajih ob koncu meseca aprila, bomo pripravili svečan sprejem in kulturni spored. V mesecu mladosti bomo v okviru delovne organizacije pripravili športna srečanja, ki bodo hkrati priprava na bližajočo se mercatoriado. Na sestanku je bil sprejet predlog, da moramo bolj sodelovati z osnovnimi organizacijami ZSM iz ostalih delovnih organizacij Mercatorja. To bi bilo posebej koristno za izmenjavo izkušenj, mnenj in oblik dela mladih v združenem delu. Upamo, da bomo v prihodnje na tem področju uspešni. Poleg načrtov, ki jih imamo sami, se bomo vključili v programe dela ostalih družbenopolitičnih organizacij v naši delovni organizaciji.

Boris Žohar: Ob svitu (olje na platnu, 1981)

Samostojna razstava samorastnika Borisa Žoharja

Kristina Antolič – M-Izbira Panonija

Utrip vasi na platnih

V razstavnem prostoru Dušana Kvedra v Ptuj je svoja dela razstavljal slikar samouk, delavec M-Izbire Panonije, Boris Žohar. Razstava je bila odprta v času od 25. marca do 4. aprila.

To je bila že njegova peta samostojna razstava in četrta v Ptuj. Boris razstavlja svoja dela že od 1974 leta. Udeležil se je likovnih taborov v Trebnjem leta 1979, 80 in 81. Galerija likovnih samorastnikov v Trebnjem ima v svoji zbirki tudi njegova dela. Sodeloval je še na razstavah v Lendavi, Seliščih, Velenju, Celju, Kranju, Domžalah, Zagrebu in Ljubljani. Največ slik je ustvaril leta 1981 in sicer 15, leto pred tem pa eno manj.

To pot je Boris predstavil 54 svojih del, ki so nastala v zadnjih sedmih letih, predvsem kurente s

svojo demonsko pojavo, njegov najbolj priljubljen motiv. V okolici Ptuja je ohranjenih veliko običajev iz preteklosti in prav kurent mu daje velike izrazne možnosti, obenem pa je tudi moč opaziti, kako je slikarja prevzela kurentova nadresničnost.

Borisove slike nastajajo počasi, nam je zaupal. Upodobil je mnoge dogodke, ki ponazarjajo življenje na vasi: veselice, požar, sedmino, kolone itd. Liki njegovih slik so ujeti v trenutku gibanja, v prikazu izrazite ustavitve časa.

Po obisku razstave smo še za hip postali pred knjigo obiskov. Dovolili smo si jo prelistati. Povalam in željam smo se pridružili tudi mi.

»Še veliko uspeha, Boris!«

Dogovor mladih v Gornji Radgoni

Jože Makovec – M – Sloga

Potreba po povezovanju mladih znotraj Mercatorja

V začetku tega meseca se je v naši delovni organizaciji sestala osnovna organizacija ZSMS. Na sestanku smo več časa posvetili problematiki gospodarjenja in izvajanja sprejetih stabilizacijskih ukrepov. Ocenili smo, da smo mladi v preteklosti tej problematiki posvečali premalo pozornosti. Precej več bi lahko naredili za zmanjševanje stroškov poslovanja in boljšo ponudbo blaga.

Naše delo, ki je bilo doslej bolj operativno naravnano, moramo v bodoče dopolniti z vsebinskim delom; bolj odločno moramo poseči v razreševanje družbenoekonomskih problemov.

Zelo ugodno smo ocenili priprave in izvedbo volitev v mesecu marcu. Vsi volilni upravičenci so

opravili svojo dolžnost.

V okviru OK ZSMS Gornja Radgona so že stekle priprave na mladinsko prostovoljno delo. Dogovorili smo se, da bomo tudi mi izbrali nekaj brigadirjev, ki se bodo udeležili mladinskih delovnih akcij na občinski, republiški in zvezni ravni, pred tem pa bomo

Parmska kuhinja

i giorni della cucina parmigiana
dnevi parmske kuhinje

jedilni list

Mercator Hotel-Guesthouse n. sob. o. Ljubljana

slovenija-jugoslavija

ga mesta Parme. Od 22. marca pa vse do 17. aprila je priznani kulinarčni strokovnjak Giancarlo večer za večerom pripravljaval nadvse okusne sortelle, anoline, lasagne in še kup drugih slastnih specialitet iz Parme in okolice, ki

je predvsem znana po v kuhinji nepogrešljivem siru parmezanu. Na posnetku sta Sašo Žabjek, direktor delovne organizacije M-Hoteli gostinstvo, in Giancarlo v pristranem razgovoru. Besedilo in foto Matjaž Marinček

Na minulem sejmu Alpe-Adria v Ljubljani je imel svoj razstavnici prostor tudi naš Contal. Gneča okrog glasbenih centrov in stolpov je bila nepopisna. Seveda: vabila je kakovostna elektronika z dobro reprodukcijo in - nizka cena. Teško bi bilo reči, koliko zanimanja je bilo zanjo, vendar vsekakor več kot veliko in prodaja je stekla...

Da, stekla je v enajstem nastropju stolpnice v Plavi laguni, kjer ima Contal svoje prostore. Prodajalno? Ne, le utesnjeno pisarno, ki je, hočeš nočeš, morala postati »zasilna prodajalna«. Gneče je vsak dan več in tako je neznosno delati. Lastne prodajal-

ne pa nimajo. Pravijo, da že od lani zamaženo trkajo na različna vrata, se pogovarjajo o lokalni, ki naj bi bil namenjen prodaji zabavne elektronike, pa nič iz tega. Kupci čakajo pred vrati pisarne, informacije jim daje celo vratarica, deli prospekte... Medtem zvonijo tudi telefoni, prihajajo naročila, radovedneži bi si radi vse skupaj tudi ogledali. Kje in kdaj?

V Mercatorju zaenkrat še ne. Treba bo najti drugo rešitev: zabavno elektroniko naj bi prodajal v »ta pravi štacuni« nekdo tretji. Škoda! Besedilo M. Bitenc, foto M. Marinček

Tekmovanje v kegljanju v okviru TPS

Janez Meglen - M-HG, TOZD Ilirija

Ekipno odlični

Turistična poslovna skupnost Ljubljana je 23. marca na kegljišču Slovana na Kodeljevem organizirala tekmovanje v kegljanju, ki se ga je udeležilo 21 moških in 9 ženskih ekip.

Iz Mercatorja sta se tekmovanja udeležili ekipi dveh hotelov in sicer moška in ženska ekipa iz hotela Ilirija ter ženska ekipa iz hotela

Sremič Krško. Ekipa so dosegle zelo dobre rezultate, saj je bila ženska ekipa iz hotela Sremič prva, iz Ilirije pa druga. Tudi mo-

ška ekipa iz Ilirije je dosegla izreden uspeh, saj je zasedla drugo mesto.

Med posameznicami je bila Alojzija Škafar (Sremič Krško) prva, Nafa Avdič (Ilirija) pa druga. Pri moških sta se med najboljših deset uvrstila Janez Meglen (5. mesto) in Franc Škripec (7. mesto).

Tekmovanje je bilo zelo dobro organizirano. Iz števila nastopajočih ekip je moč sklepati, da se tudi gostinci (kljub napornemu delu stoje, obilici hoje, neurejenemu delovnemu času ipd.) radi ukvarjajo s športom. Za doseganje dobrih rezultatov pa je treba žrtvovati nekoliko prostega časa za redne treninge. Teh se nas iz tozda Ilirije vsak tork udeleži preko 20. Poleg šaha in nogometa je v našem tozdu kegljanje najbolj priljubljeno.

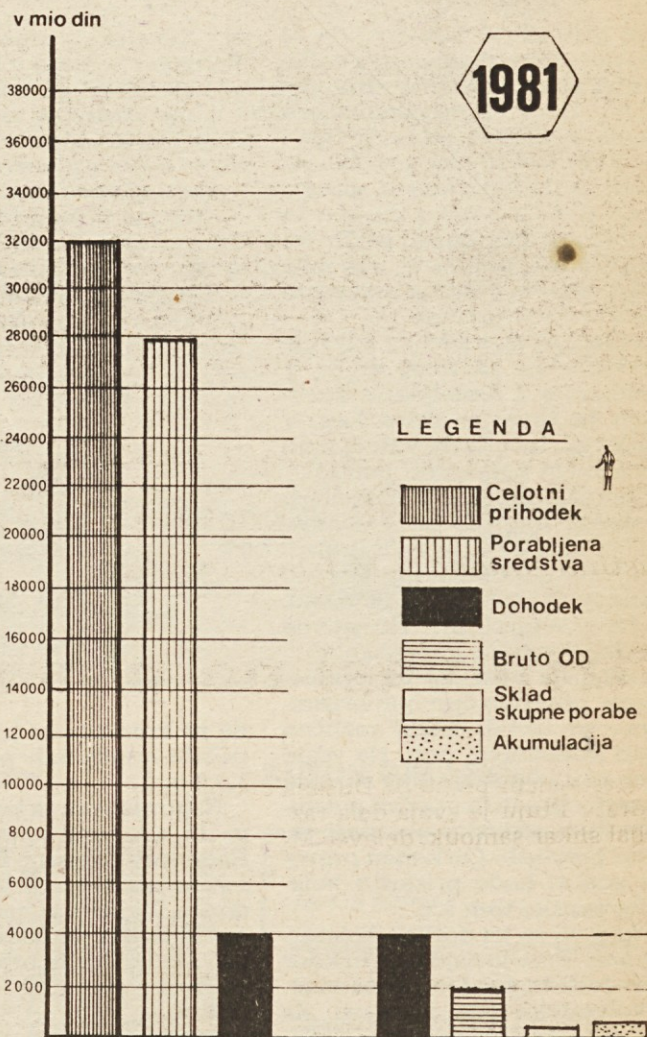
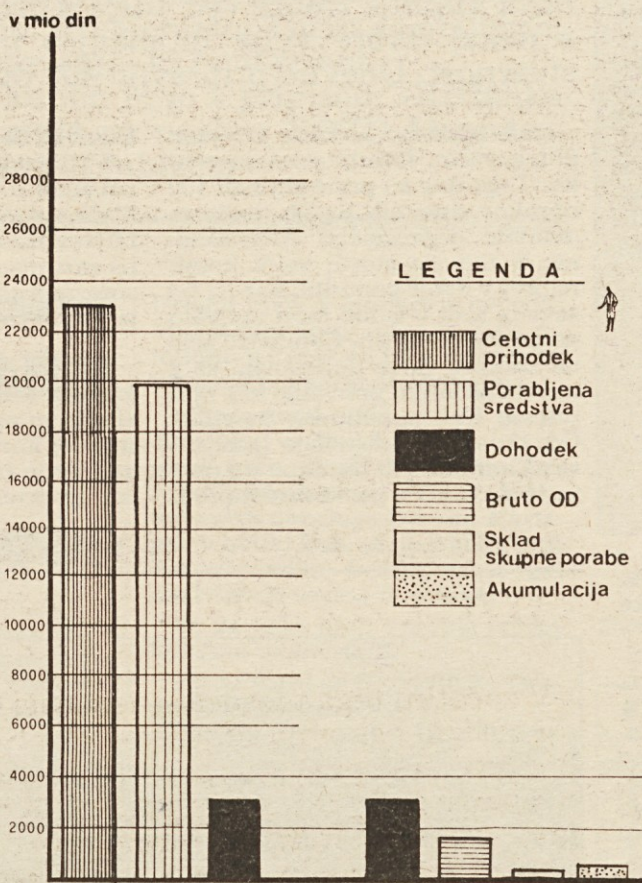
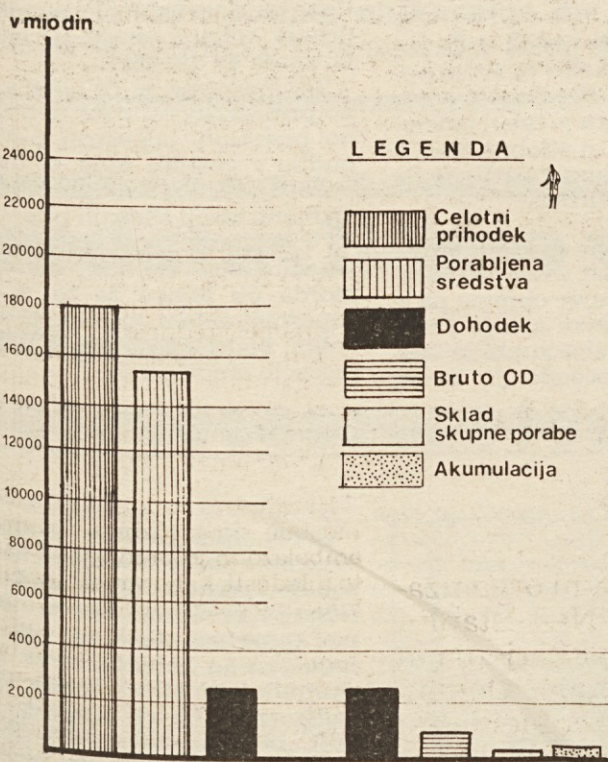
Dvakrat drugo mesto: moška in ženska kegljaška ekipa tozda Ilirija. Foto Matjaž Marinček

Celotni prihodek, porabljena sredstva, dohodek, bruto OD, sklad skupne porabe in akumulacija v letih 1979, 1980 in 1981 v SOZD Mercator

1979

1980

1981

PODATKE ZBRAL IN ZRISAL: K. HAVSTIJA

Prikaz podatkov v grafičnih tabelah mnogim uporabnikom služi kot hiter pripomoček za primerjavo podatkov z enakimi ali sorodnimi OZD. Nekateri delavci že ob pogledu na številke v različnih številčnih tabelah zgubijo zanimanje za branje, čeravno

gre za OZD, v kateri združujejo delo.

Bolj priljubljen način prikazovanja so risbe, grafikoni, diagrami in slično, ker omogočajo večjemu številu bralcev hiter in preprostejši celovit vpogled v poslovanje.

S tem namenom smo tudi tokrat pripravili grafični prikaz celotnega prihodka, porabljenih sredstev, dohodka, bruto osebnih dohodkov, sklada skupne porabe in akumulacije za leto 1979, 1980 in 1981 v SOZD Mercator. Iz prikaza dohodka v primerjavi s ce-

lotnim prihodom je razvidno, da ta iz leta v leto pada, predvsem zaradi padanja razlike v ceni in nekaterih drugih sprememb v trgovini.

Podrobnejši številčni rezultati so zajeti v analizi poslovnih re-

zultatov SOZD Mercator v letu 1981, ki so jo prejeli delegati, predsedniki delavskih svetov in direktorji temeljnih in delovnih organizacij že prejšnji mesec.

Havstija Kancijan

M	UPANJE	SIMBOL DRŽAVE	NEDO-SLED NEZ	RAJ	GORA V SVICI	VRTNA UTA	MAKE-DONSKO KOLO	VEHOD	STRA-VINSKI	VOJAŠ-KA FORMACIJA	PLESAL-KA RAVNOVA	AVTOM. OZNAKA ZA REKO	M	
	V. GOLDB		MESTO V BOSNI					DEJNE ZAS-NOVE OMELO					NAŠE ŠPORT-NE IGRE	
IZDELOVALEC TORB					NAKARA								ST. AM. FILM. IGRALKA WEST	
TRAJENJE, MUKA					TEGA LETA									
DOHKA PERJA-ZIVAL		MIKLO-VA ...					OBDOBJE VEK VSA V REDU				MENE			
OMASSI-SEV VDE-VEK		ORJENT. UTEZNA MERA	DAN V RJSK. KOLEDAR.			OLGA-TRČEK		JAMES BOND		GERMAN OREL UGRIZ, PIK				
NAŠ UHRLI VODI-TELJ			KOS SUKANČA PLOSK. MERA			DECEK. IZ SAL-TIVE LU-TKOVJE ISTRICE								
UPAD MORSKE VODE				ŽUPAN-CIC OTON		KLADA-ZA SE-KANJE DRY	ŠVED. POP ZELEEN. V PUŠČAVI					I. SAMOJ.	ELICA	
REČ								ŠABAC		POKRIT Z ODEŽO ERJA LAH				
Mercator Turist			Mercator Turist			Mercator Turist			Mercator Turist			Mercator Turist		
M	KAZAL. ZAJMEK ETUI		ORGAN VIDA	M	ŠNAMKA PRALN. IZ PRAŠKA	PLEMIC IZ FEVDAL DOBE		ČAS BREZ VOJNE		AVSTRAL-SKI MEDVE-DEK	BELILO IZ APNE-NICE	RIM. ENA VESOLJ-SKA PSICKA		
	MOSKO IME				OB-REŽJE				M	M				
	KANJSKI ŠPORT. NOVINAR STANE				JUGOS. PEVEC ZAB. GL. KOVAČ				M	POS-I PEK	RAJKO VAVPO-TIC			
	IHE FILMS. IGRALCA VENTURE				EDEN OB STARSEV			IZDELO VALEC OPEK	BANKROT					
	GILVA CENCELJ			AVT. OBN. KARLOV-CA		M-TURIST ORGA-NIZIRA IZLETE, DOPUSTE IN ...								
	"PREBIVALIŠČE" SVINJ			ČE		BERILO								
	VOHLJAČ					DELO STVA-RITEV			PREPR. OROŽJE				SEVER.	
	"BRAUF"					KRAVA PRED PRVO TELITYO LIBANON							NAJVIS-TA KARTA	
	TELEK-SOVA-HUMO-RISTKA			ČLOVEK V MLA-DOSTI			PETER AMBROZ KRAT PRI VEL LAŠČA			I. CRKA ABECE DE	EKSPLO-ZIVNO TELO	NAŠA TOVAR-KA NAŠA SMUČI	AFRIS-KA DRŽAVA	
	OZNAKA ZA NEB-ANCA		LJUBL-ZANSKI DNJEVNI BAR	INDU-STRIS-KA RAST-LINA	IZDELO VALEC ALVE	2. SAMOJ		UM						
	TIBE-TANSKO GOVEDO					GIRKU-SKO PRI ZDRISČE	A				ILLOV-CA			
	AR.	PIŠACA ST. SLOVAK	ITALIJ. KAMION		MONG. VLADAR	SOLMIK. ZLOG		TANJA-APIH ALFI NIPIC		EDO DUPEL	GOL			
	MORSKA RASTLINA					ZGOD. MESTO V BIH						ČEŠKA PRITR-DILNICA	100 M ²	
	M	HEDENA ROSA			VERGILOV EP							KRIŽANKO SES-TAVILA IN RISALA MAJA HOČEVAR	M	

naš nasvet

Ogledalo stanovanja: čiste sanitarije

Dostikrat pravimo, da so čiste sanitarije ogledalo stanovanja. V tem prostoru je higiena še kako pomembna in samo voda in krpa gotovo nista dovolj. Tudi dišeča tableta, ki zrak dezinficira in odi-

čiščenje? Krpo, ki ste jo prepojili s čistilom, položite na madež jo tako pustite vsaj deset minut. Nato madež očistite, da izgine in seveda izperete.

Morda sta prav vodni in sečni kamen najbolj trdovratna. Najlažje jih odstranite z nerazredčenim Čisto za sanitarije.

Ta nasvet prihaja spet kajpak iz Ilirije-Vedrog. Ta mu tokrat dodaja še novost, ki je pred kratkim prišla v prodajalne. To je Adrija

brez napora - izjemno učinkovito ČISTO univerzalno čistilno sredstvo

WC dezinfektor, ki avtomatsko čisti in dezinficira. Novost je prav ta, da Adrija WC dezinfektor namestimo oziroma obesimo ob rob kotlička za spiranje straniščne školjke. Obesimo ga tako, da je

brez napora - izjemno učinkovito ČISTO univerzalno čistilno sredstvo

šavi je premalo. Več naredi Čisto - sredstvo za čiščenje sanitarij. Tudi to čistilo »je doma« v pisani in vsestranski uporabni družini čistil Čisto. Čisti in dezinficira, odstranjuje vodni in sečni kamen ter rjaste madeže in drugo umazanijo. Če sanitarij ne čistimo temeljito in sproti, potem se trdovratni madeži kaj radi upirajo našemu delu. Toda tudi te je moč odstraniti, kot tudi kamen in rjo, saj imamo Čisto. Kakšen je postopek za takšno

potopljen v vodo. V vodi se seveda topi in s potegom vode priteče v školjko voda rahlo modre barve, z bogato peno, očisti školjko in hkrati dezinficira.

Še nekaj priporoča Ilirija-Vedrog: V stranišču školjko lahko namestite tudi GO-KO vložek, ki skupaj z vodo čisti in dezinficira.

Za čiste sanitarije ČISTO in ADRIJA!

Mile Bitenc

ILIRIJA-VEDROG LJUBLJANA, n. sol. o.

Nagradna križanka

Mercator Turist

naše delo vaše potovanje

Prvomajski prazniki so pred nami in prostega časa bo vsaj nekaj dni na pretek. Reševalci križank bodo prav gotovo prišli na svoj račun. Mi smo jim tokrat pripravili križanko v sodelovanju z našo turistično poslovalnico Mercator Turist. Težka ni in izplača se je lotiti, kajti nagrada je vabljiva: tridnevno potovanje. Kam in kdaj bo nagrajenec šel, zaenkrat še ne vemo. Pri Mercator Turist so obljubili, da bodo nagrajenca pravočasno obvestili o potovanju, ki bo v jeseni.

Lotite se torej križanke, izpolnite priloženi kupon in jo s pripisom »Križanka Mercator Turist« pošljite najkasneje do 12. maja na naslov: SOZD Mercator, Studio za ekonomsko propagando, Breg 22, 61000 Ljubljana.

predstavljamo vam

iz programa

Drogin hren je okusen in pri roki ob vsakem času; odpade nam zamudno tekanje po trgu, ribanje in prenekatera solza ob strganju.

Morda tega niste vedeli, pa je čisto res: v ljudski medicini se prav hren dosti uporablja pri zdravljenju boleznij jeter in žolča ter vnetja debelega črevesa. Nastrgan v obliki kaše se uporablja tudi kot obkladek bolnih mest, pri zdravljenju revme in putike.

Pa še tole: hren vsebuje veliko količino vitamina C.

Nikar torej ne pozabite na Drogin hren v kozarčku!

Mile Bitenc

Hren je začimba, ki se v kuhinji sorazmerno malo uporablja, a se izvrstno poda k številnim jedem. Rastlina, ki je zelo odporna in trajna, je doma v jugozahodni Evropi. Koren hrena ima oster vonj, ki draži oči in izziva solze, okus pa je oster in pekoč.

V kuhinji se hren lahko uporablja surov: na drobno ali na debelo ga naribamo oziroma nastrgamo in ponudimo k pečenemu ali kuhanemu mesu, klobasam, hrenovkam in suhem mesu. Dodaja se tudi pikantnim omakam. Pripravimo ga lahko še na druge načine: z majonezo, sladko smetano, naribanim jabolkom, pa s sesekljanimi trdo kuhanimi jajci.

Danes hrena ni več treba iskati po travnikih in njivah ali pa na trgu - ponuja nam ga malodane vsaka prodajalna. Za to je poskr-

bela hp Droga, ki nam pripravlja okusen, oster, prav v vsakem hipu »svež« hren v kozarčku. Osnovne sestavine so hren, jedilno olje, kis, sol, vinska kislina in začimbe.

Isid žrebanja nagradne križanke

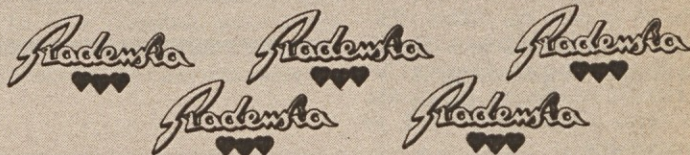

Tokrat ste nas z rešitvami križanke o Radenski dobesečno zasuli. Poštar je dan za dnevno prinašal zajetne šope kuvert in tako se jih je do žrebanja nabralo kar 1368.

Nagrade, ki jih tokrat prispeva Radenska, bodo dobili:

- Zdravko Kogoj, Spodnja Idrija 45, 65281 Sp. Idrija;
- Marija Hodžar, Ormož, Ptujška 2a in
- Hilda Jakomini, MIP, TOZD Maloprodaja Ptuj.

Nagrajencem čestitamo, nagrade pa lahko dvignete v Studiu za ekonomsko propagando, Breg 22, Ljubljana.

Pravilna rešitev

	O	D	B	O	R	T	R	O	P	
	U	D	E	L	E	Z	I	T	E	S
M	L	A	K	A	R	O	K	S	S	
R	A	J	A	G	A	V	A	R	A	N
A	R		O	R	O	S	E	K	I	R
R	A	S	A	V	E	L	A	N	A	K
O	T	O	N	N	A	T	O	C	V	
G	O	L	T	I	L	O	B	I	S	K
N	A	G	C	E	C	B	J	A	S	L
T	T	D	E	T	E	L	A	V	L	I
R	A	D	E	N	S	K	A	A	V	S
E	A	L	T	I	K	S	N	I	C	
A	H	A	T	E	N	N	O	S	A	M
O	S	I	G	R	A	O	B	A	R	E
N	R	A	V	I	K	O	L	O		
I	C	N	I	L	T	O	N	Č	E	K
O	B	B	O	R	B	A	A	R	N	O
R	A	D	E	N	C	I	P	E	K	S
L	A	R		N	A	V	A	D	A	
I	A	N		E	L	I	D	A		

KUPON KRIŽANKA

Ime in priimek _____

Naslov iz delovnega mesta _____

DO ali TOZD _____

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno pišite - Nagradna križanka, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

